

**marketing
ploeg**

Oneindigheid

A.N. Ryst

Oneindigheid

A.N. Ryst

Copyright © 2023 A.N. Ryst

ISBN 978 90 821 5435 1

De Marketingploeg B.V.
Bergse Rechter Rottekade 1
3051 AB Rotterdam
www.marketingploeg.nl

1

Zijn moeder is een diva. Ze heeft een doek om haar hoofd en draagt een zonnebril. Grace Kelly op leeftijd. Met een kleinere neus.

Ze beweegt zich nauwelijks, ondoorgrondelijk staart ze voor zich uit. Dan maakt ze een snuivend geluid en veegt haar neus af met een boerenzakdoek.

Onderuitgezakt, inert, zit ze in de oven. De hitte in de taxi is inmiddels ondraaglijk, de zon schijnt onverbiddelijk op het dak; al meer dan een halfuur staan ze stil. Hijzelf wordt steeds onrustiger. Een zweetdruppel loopt over zijn voorhoofd.

‘One pen! One school pen!’

‘Mama! One pen!’

Achter het getinte glas, naast zijn moeders zitplaats, staan twee kinderen. Een jongetje van een jaar of zes en een meisje van een jaar of tien. Ze lopen beiden op blote voeten, ze lijken geen enkele last te hebben van de stekende zon. Het jongetje heeft een groot, rond hoofd en draagt een overhemd dat ooit wit is geweest. Het meisje is gehuld in een vlekkerige katoenen jurk en heeft een doordringende blik.

‘One pen! One school pen!’

Het is een mantra die ze, al een kwartier lang, met een ijzeren volharding met tussenpozen herhalen. Enkele malen slaan ze zelfs, vlak naast zijn moeders hoofd, met vlakke hand op het raam. Zijn moeder lijkt hier niet op te reageren.

‘Waarom?’ vraagt Mark zich weer eens af.

Hij weet waarom: omdat hij dit zo heeft gewild. Ja, hij weet *precies* waarom. Alleen lijken zijn voornemens nu te zijn

weggezonken in de hopeloosheid van alles wat hen omringt. Vastgelopen.

‘One pen!’

Die kinderen horen, naar alle waarschijnlijkheid, bij een van de vier-vijf hutten aan de andere kant van de weg. Hutten met lemen muren, met daken van takken. Geen ramen. En eromheen plassen olie, roestige machineonderdelen en hopen stenen.

‘One pen!’

‘No pen! Sorry!’ roept hij weer eens.

Zo’n vijftig meter verderop sloft hun chauffeur rondom een laag, stenen gebouwtje. Soms houdt hij even in, dan staart hij naar de grond. Vervolgens sjokt hij volkomen zinloos terug naar waar hij vandaan was gekomen.

‘Wat doet hij toch?’ heeft Marks moeder al drie keer gemompeld.

Het heeft geen zin om het te gaan vragen. Want de man verstaat geen Engels. Of heeft al vele uren gedaan alsof.

Als Mark eindelijk genoeg moed heeft verzameld zijn de kinderen verdwenen. Zonder iets te zeggen stapt hij uit. Over de roestbruine grond loopt hij naar het gebouw. De chauffeur ziet Mark komen en wendt zijn hoofd af; hij staart nu in de richting van de blauwe heuvels die zich in de verte aftekenen tegen de trillende, witte lucht.

Mark opent een deur. Binnen staan enkele geüniformeerde mannen onder neonlicht te praten achter de tralies van een balie.

‘Hello...? I would like to go on. With the car. Is there a problem?’

Eén van hen blijkt Engels te spreken. ‘Problem is driver. He has no permit.’

‘Permit?’

De man knikt. Hij legt uit, wijzend naar een opgehangen

kaart, dat zij zich hier bevinden op de grens van twee deelstaten: Uttar Pradesh en Madya Pradesh. En dat het de chauffeur ontbreekt aan een schriftelijke toestemming om Uttar Pradesh te verlaten.

‘How much?’ vraagt Mark. Want het is hem inmiddels duidelijk dat je in India alles kunt bereiken met geld.

‘Nine hundred rupees.’

Zo’n vijftewintig euro. Hij trekt zijn portemonnee. De man, eerst nog met iets stuurs, wordt nu zeer civiel. Hij knikt, bijna verheugd, hij pakt een blokje, drukt er een stempel op en scheurt het papier af.

Net als Mark het papier wil aanpakken, wordt het weer teruggetrokken.

‘Seven hundred is enough,’ zegt de man bedremmeld.

En wanneer Mark dit dan, wat verbaasd door de plotselinge prijsverlaging, overhandigt, zegt de man bijna beschaamd: ‘Thank you very much.’

Buitengekomen kijkt de chauffeur volkomen uitdrukingsloos langs hem heen.

‘Okay,’ zegt Mark, zwaaiend met het papier. ‘It’s okay! We can go!’

Dit blijkt de chauffeur dan toch te verstaan. Hij stapt langzaam naar zijn blinkend witte Ambassador, waarin de diva zit te lijden. Ook Mark stapt in. De motor start. De auto kachelt naar een houten slagboom. Die wordt door twee mannen middels een touw omhoog getrokken.

2

Ik zal van dit moment - het moment dat er weer beweging in de gestokte film komt - gebruikmaken om hem voor te stellen. Zie hem zitten naast zijn moeder: Mark Blommesteijn. Zesentwintig jaar oud. Wonend op een kleine etage in Amsterdam.

Hij heeft, na het afronden van de middelbare school, een tijdje economie gestudeerd. Dat leidde tot niets. Hij heeft daarna nog een jaar fysieke geografie gedaan. Waarom? Hij had geen idee, want ook dit kon geen werkelijke interesse bij hem opwekken. Vervolgens heeft hij gewerkt als vakkenvuller, als ober en achter de balie bij een yoga-school; tegenwoordig heeft hij een baan in een biologische winkel. Hier moet hij kratten sjouwen en leeghalen, en de inhoud sorteren en opstellen in de schappen. Hier richt hij soms de etalage in en staat hij bij de kassa af te rekenen.

Hij heeft blond haar, vol en stevig. Hij heeft een smal gezicht en wat geknepen ogen. Hij heeft een kleine wijnvlek op zijn linkerkaak. Als hij lacht, doet hij dit gniffelend, nooit opvallend hard. Hij heeft de neiging om de rechterkant van zijn gezicht te wenden naar de mensen met wie hij een gesprek voert.

Mark wordt door de paar vrienden die hij heeft overgehouden van de middelbare school gezien als iemand zonder ambitie. Soms spreekt hij met die vrienden af; maar dat wordt allengs minder frequent, want ze groeien langzaam uit elkaar. Op school hadden ze een band, Mark speelde hierin

basgitaar. Na school viel die band onmiddellijk uiteen. Eén van zijn vrienden wijdde zich aan sport, de andere kreeg een baan bij een bank, de derde trouwde jong en heeft inmiddels twee kinderen.

Mark leek het, na een paar haperende, snel uitgebluste relaties, beter om te wachten tot het eindelijk een keer raak zou zijn. Tegenwoordig kijkt hij dan ook wikkend naar de vrouwelijke klanten in de biologische winkel, en vraagt zich af met welke van die klanten hij iets zou kunnen aanknopen.

En wat die ambities betreft - daar komen we op terug. Want één ambitie scheen hij dan toch werkelijk te hebben gehad. Het is hierom dat hij nu, naast zijn moeder, in de afkoelende taxi zit. De chauffeur heeft inmiddels het raam opengedraaid. Marks moeder niest, stof waait naar binnen.

3

De chauffeur haat zijn passagiers zichtbaar. Hij negeert hen zo goed als hij kan. Een paar maal sinds hun vertrek op deze ochtend heeft Mark naar hem zitten staren, via de achteruitkijkspiegel. De man heeft waanzinnige ogen, net iets te ver opengesperd. En hij is angstig. Met een haast panische blik houdt hij de weg in de gaten. Hij rijdt langzamer dan het overige verkeer, hij wordt voortdurend ingehaald.

Het is dan ook logisch dat Mark regelmatig probeert te calculeren hoe lang ze er nog over zullen doen. Van Varanasi naar Bandhavgarh; hij had uitgerekend dat hun doel zo'n driehonderdtachtig kilometer van het vertrekpunt lag verwijderd. En, uitgaand van de wegen zoals hij die in Europa gewend was, had hij bedacht dat ze dit toch in een uur of vier-vijf zouden moeten kunnen bereiken. Intussen is het hem dan duidelijk geworden dat dit niet naar Europese maatstaven moet worden berekend. Niet alleen omdat die kerel zo traag rijdt; maar ook omdat deze weg niets te maken heeft met de riante, gestroomlijnde autobanen die hij verwachtte.

De chauffeur lijkt intussen voornamelijk doodsbenauwd te zijn dat er iets met zijn voertuig zal gebeuren. Niet onterecht. Maar dit vervoermiddel heeft dan toch één groot voordeel: het heeft geen muziekinstallatie. Een meevaller. India, zo hebben Mark en zijn moeder inmiddels ondervonden, dreigt overspoeld te worden door lawaai; blikkerege, temerige Hindimuziek klinkt over ieder plein, wordt uitgebraakt over elke straat en schalt over elke markt. In Varanasi, in het grote hotel

in het centrum waar ze logeerden, hoorden ze dit van drie verschillende kanten. Onophoudelijk en onontkoombaar. Doorgaand tot drie uur in de ochtend. Daarna klonk nog enkel het voortdurende toeteren of knetteren van de gemotoriseerde riksja's.

Om zeven uur begon de blikerige, schelle stroom opnieuw. Een etmaal kende daar vier uren rumoerige rust.

Nooit werpt de chauffeur een blik naar de achterbank. Een keer - nog vóór die slagboom - was hij gestopt in een nederzetting, naast een hut. Hier stonden enkele tafels opgesteld. Onder een afdak van gedroogde bladeren stond een vrouw te roeren in een gedeukte gamel. Hier stapte de chauffeur plompverloren uit, hij bestelde, kreeg een kom en ging zitten eten. Nadat Mark en zijn moeder dit enkele minuten hadden aangezien, stapte ook Mark uit. Hij deed een plas tegen een muur. Toen hij daarna weer instapte - toch enigszins angstig dat hij hier zou worden achtergelaten - zei zijn moeder 'dat ze het nog wel even op kon houden.' Zo'n twintig minuten later waren ze weer doorgereden.

De grote weg in India is gemaakt van asfalt, dat wel, maar het wegdek is inmiddels volledig versleten. Het is een slordige, afkalvende baan over de harde, rode aarde. Soms net breed genoeg voor twee auto's - meestal net niet. En overal zijn gaten, waarvan sommige diep genoeg zijn om een hond in te laten verdwijnen.

Men rijdt aan de linkerkant. Het constante toeteren wat iedereen hier doet is geen waarschuwing of vermaning, maar waarschijnlijk slechts een vorm van contact. Om te laten merken dat je er aankomt. Het is voor niet-Indiërs in dit land niet raadzaam om zelf een auto te besturen.

Potige vrouwen in heloranje, smaragdgroene of kobaltblauwe sari's lopen, met manden balancerend op hun hoofd, door de berm; die manden lijken gevuld met stenen. En er gaan mannen, overdekt met roet en stof, met zwarte gezichten, gekleed in grauwe todden, met primitieve houwelen over hun schouder.

Soms voert de weg ineens door een klein dorp. En even kan er iets lieflijks opduiken... Een kleine tempel op een heuvel, omringd door palmbomen... Of een stralende rivier met hoge oevers... Daarna weer de zwart omrande olieplassen, de vele verspreide schillen en de stukken zwerfplastic. Altijd weer zitten er mannen gehurkt te roken onder de hangende takken van die ene, intens stoffige banyan.

Er is soms een troebel meer bij zo'n dorp. Aan de rand zitten mensen zich te ontlasten. En iets verderop staan er dan, in hetzelfde troebele water, groepen voorovergebogen vrouwen hun metalen pannen te wassen. Overal gaan jongens en mannen op solide fietsen - soms door de meest woestijnachtige stukken, verbeterd voorttrappend, vibrerend in de zinderende hitte.

En daarna gaat de weg opnieuw door bouwlanden, matbruin of grijs, alsof er nooit iets anders zal groeien dan de stekelige gewassen aan de rand. Een enkele keer staat er een man in zo'n veld achter een primitieve ploeg, voortgetrokken door een buffel. Kraaien zitten in de bomen en van tijd tot tijd groept een vergadering van gieren voorovergebogen om iets doods, of zitten ze zomaar, in elkaars buurt, op uitstekende bergjes aarde, de vleugels licht gespreid.

De grote weg in India herbergt een constant risico, want er rijden vrachtauto's. Optorende monsters, altijd te zwaar beladen, en vaak gedecoreerd in alle kleuren van de regenboog. Meestal zijn er, tussen de apen, pauwen en goden, ook ogen op de voorkant geschilderd. *Survival of the fittest*; wie kleiner

is, moet wijken. De vrachtkastelen met hun borende blikken eisen het best berijdbare deel van het wegdek op.

Marks moeder heeft vochtige, witte doekjes, nog uit het vliegtuig. Daarmee dept ze haar wangen. De chauffeur vloekt zacht en toetert luid, dit keer met oprechte verontwaardiging, want hij wordt ternauwernood van de weg gedrukt door een tegenoverliggende vrachtauto.

‘Jezus!’ zegt Marks moeder, wrijvend over haar bezwete voorhoofd. ‘Wát een rotzak!’

‘Niet meechaufferen,’ mompelt Mark. ‘Dan word je gek. Kijk maar een andere kant op.’

Ze kijken elk uit hun eigen donkere raam.

Mark probeert zich voor te stellen wat hij zou moeten doen als ze hier zouden stranden. En onmiddellijk vraagt hij zich voor de honderdste keer af waarom hij dit heeft ondernomen, deze helse tocht door de ijle hitte, door dit ondoorgroendelijke, chaotische land dat hem angst aanjaagt. Wat heeft hem toch beziel om te gaan, alleen om iets te zien? En nog wel met zijn moeder.

Het is zijn eigen schuld.

4

Zij had dit voorgesteld. Nog één keer in haar leven, had ze op een avond gezegd, wilde ze op reis buiten Europa.

Zie hen zitten. In een huiskamer in een rijtjeshuis in Bovenkerk - ooit een gehucht, tegenwoordig een deel van Amstelveen. De kamer is zoals we ons die kunnen voorstellen; het leren bankstel. Wat vingerplanten. Een laagpolig, smoezelig tapijt in een rozebruine tint. Een verzameling familiefoto's aan de wand en een kitscherig schilderij van de Sacré-Coeur, dat Marks vader ooit in een dolle bui langs een Parijse straat had aangeschaft. De overige meubels zijn degelijk, niet mooi. De achtertuin bestaat uit gras met tegels, en één lage boom. Het is allemaal niets bijzonders, nauwelijks veranderd sinds Marks benarde jongensjaren. Maar we hoeven onze neus er niet voor op te halen. Want zelfs in de meest burgerlijke omgevingen kunnen grote ideeën groeien. Zoals zal blijken.

Zijn vader heeft zijn haar nog, het is grijs geworden, en dunner boven het voorhoofd, maar nog net dekkend. Zijn leven lang heeft hij gewerkt voor een bedrijf dat bloembollen exporteert. Hij beheerde de financiën. Iedere zomer ging hij met zijn gezin naar Texel, altijd dezelfde stacaravan. Mark was opgevoed met de intense verveling van trage, winderige strandwandelingen en pingpongwedstrijden in de kantine. En met het idee dat geld niet iets was waar je licht over moest denken; dat eerlijkheid toch het langst duurde.

Zijn moeder was zijn vaders trots. Een vrouw die hij, tot zijn eigen verwondering, had kunnen veroveren, ooit. Nog steeds houdt hij deuren voor haar open en helpt haar uit haar jas. De enige droom die hij scheen te hebben gehad was het bezitten van een gezin. Het was bij één kind gebleven.

Zie hen zitten, die twee ouders! Oprecht en degelijk. Met de zekerheid van een mager pensioen. Marks moeder heeft gehaktballen gemaakt, met aardappels en rode kool. Gesprekken over kleine dingen. Over de hond, die nu toch werkelijk ouder wordt; die het nog net volhoudt, al rent hij niet meer achter weggegooiden takken aan. Over de dochter van de burens die een schoonheidssalon is begonnen. Over een onlangs gestorven oom. En toen was daar, als een donderslag bij heldere hemel, die opmerking van Marks moeder.

Het was even stil.

‘Buiten Europa...?’

Ze knikte. ‘Ik zag dat laatst op tv. Een programma over India. Over heilige mannen en over hoe die mensen daar leven. En ik dacht toen: ik weet daar niets van af. En ik dacht daarna: ik zou dat toch ooit een keer moeten zien. Zelf.’

Marks vader schudde zijn hoofd. Verbijstering stond op zijn gezicht. ‘Dat... Dat soort landen... Daar... Daar kun je niet zomaar naartoe. Er zijn daar oorlogen en opstanden en van alles. Beesten. En ziektes.’

‘Er is geen oorlog in India. En tegen ziektes kun je je inenten.’

‘En dan? Wat wil je daar in godsnaam?’

Marks moeder haalde haar schouders op. ‘Rondkijken. Praten met mensen. Ze spreken daar Engels.’

‘Je bent... niet goed wijs, Noor! Dat is... Weet je wel hoeveel de vliegreis alleen al kost?’

Als Marks vader haar ergens van wilde overtuigen, gebruikte hij haar voornaam. Maar ditmaal liet Marks moeder zich niet neerhalen.

‘Ja, dat weet ik. Dat heb ik uitgezocht. Ik kan het zelf betalen. Ik heb wat gespaard.’

Marks moeder deed de boekhouding voor mensen uit de buurt. Regelmatig zat ze met een bril op te rekenen aan tafel, terwijl Marks vader naar het wielrennen zat te kijken. Het geld dat ze hiervoor kreeg, was zwart. Er werd cash betaald.

Mark kon zich niet herinneren dat hij zijn vader ooit in een dergelijke staat van verwarring had gezien. Eigenlijk was het een prettig gezicht.

Zijn vader veegde nu meerdere malen over zijn voorhoofd. ‘Je hoeft toch niet...’ mompelde hij aangeslagen. ‘We... We zijn toch op allerlei plekken geweest...’

Marks moeder knikte weer. ‘Jawel. Parijs. En Londen. En een paar maal in Spanje. En een keer in het Zwarte Woud. Maar dat was vroeger. De afgelopen veertien jaar zijn we telkens naar Texel gegaan. Ik weet het. Ik kan die camping uittekenen.’

‘Het is daar héérlijk!’

‘Jawel. Maar ieder jaar hetzelfde. Altijd diezelfde mensen. Het is er fijn. En veilig. Maar ik wil voor één keer... naar India.’

Marks vader werd nu zeer beslist. Hij schudde zijn hoofd; alsof hij probeerde om een lastig insect te ontwijken. ‘Maar ik niet!’ zei hij hard. ‘Ik moet er niet aan denken! Ik wil dit niet!’

Weer viel er een stilte. En dit keer een pijnlijke.

Het was toen dat Mark zei: ‘Ik zou dat ook wel willen.’

Er kwam op dat ogenblik een razend vliegtuig over. Het was niets bijzonders - Schiphol was in de buurt -, maar de ruiten rammelden, en dit verleende zijn opmerking een zeker dramatisch effect.

Het was passend! Want in Mark was een lichte spanning omhoog gekropen.

Tegelijkertijd geloofde hij geen moment dat het ook werkelijk zou gebeuren. Hij kon zich niet voorstellen dat hij

echt met zijn moeder zou rondlopen aan de andere kant van de wereld.

Ze begon ineens te glimlachen. ‘Ja? Zou je dat echt willen...? Zou je daar samen met mij heen willen gaan?’

‘Waarom eigenlijk niet?’ zei Mark, luchthartiger dan hij zich voelde.

‘De komende winter,’ zei zijn moeder. ‘Ik heb dat uitgezocht. Als het hier guur en koud is, is het daar op een prettige manier warm. Niet al te warm, maar gewoon net lekker. Dan zouden we daar kunnen zijn.’

‘Wat jij allemaal niet hebt uitgezocht...’ sputterde Marks vader verontwaardigd.

Marks moeder deed alsof ze dit niet hoorde. ‘Twee of drie weken,’ zei ze zacht. ‘Dat is alles. Ik zal het zelf wel betalen. Ik heb gespaard.’

‘Ik heb ook wat gespaard,’ zei Mark.

En daarmee was er, in die huiskamer in dat rijtjeshuis, een verbond ontstaan. Een verbond waar zijn vader buiten stond.

‘Je kunt nog mee,’ zei Marks moeder, met een bijna spottende glimlach.

‘Ik peins er niet over,’ zei Marks vader kortaf. ‘We zullen hier nog over praten.’

Hij stond op en droeg de borden naar de keuken.

Hogere machten schenen nu aan het werk te zijn gegaan! Mark wist niet goed wat hem overkwam. Hij was een speelbal die voortgestuwd werd op de golven van een kracht waarover hij niets meer had te zeggen. Hij keerde terug naar de winkel. Hij nam de waren die bijna aan de datum waren mee naar zijn etage, en at ze op in eenzaamheid. Zich afvragend hoe dit allemaal mogelijk was, en vooral wat er in zijn moeder was gevaren. Telkens weer ontving hij nieuwe berichten. Ja, zijn vader was ertegen. Maar dat zou haar niet stoppen! Haar man moest haar dit maar eens gunnen na veertien jaar

Texel! Hij zou wel wennen aan het idee dat ze er drie weken niet zou zijn. Wat waren nou drie weken? Ze zou ingevroren maaltijden voor hem achterlaten.

Data werden afgesproken. Vliegreizen werden geboekt. Eerst naar New Delhi, daarna een binnenlandse vlucht naar Varanasi. Dáár wilde zijn moeder heen. De heilige mannen langs de Ganges, die wilde ze met eigen ogen zien. En hij?

Het tweede deel van de reis mocht hij invullen. Hij keek naar kaarten, hij keek naar sites met verslagen van reizigers. Langzaam begon het tot hem door te dringen dat dit werkelijkheid zou worden. Soms werd hij 's nachts wakker. Soms ijsbeerde hij heen en weer door zijn kleine woning. Die hij zou gaan verlaten! Die hij tijdelijk zou inruilen voor het gezelschap van zijn achtenvijftigjarige moeder. Wanneer was hij voor het laatst voor langere tijd met haar alleen geweest? Lang geleden.

Alles ging door. Paspoorten werden opgestuurd en keerden weer terug, voorzien van een stempel. Hij haalde zijn vaccinaties. Bij een van die prikken viel hij flauw. Op een bed werd hij wakker. De zuster die hem had geprikt giechelde, maar was verder heel vriendelijk. Hij was even 'weg' geweest. Gaf niks, dat overkwam wel meer mensen. Ging het nu weer?

Mark schafte zich een nieuwe camera aan. Hij kocht wat kleren die hij in de tropen kon dragen. Hij nam drie weken vrij. Hij vertelde enkele collega's dat hij naar India zou gaan.

Met zijn moeder. Hij deed dit voor haar. Zij wilde nog éénmaal in haar leven zo'n reis maken...

'Wat mooi, met je moeder! Ik wist niet dat jullie zo close waren.'

Julia was lang en stevig. Ze had een rond gezicht met sproeten. Ze was niet iemand met wie hij probeerde te flirten, maar ze konden goed met elkaar overweg.

'Close? Tja, ik weet niet. Mijn moeder heeft niemand anders om mee te gaan. Mijn vader moet er niet aan denken.

Dat is eigenlijk alles.’

‘Het is mooi. Kun jij een beetje op haar passen. Je zult zien dat het geweldig wordt. Ik ben vier jaar terug in Nepal geweest.’

‘Met je moeder?’

Ze grinnikte. Nee. Met haar vriend. Hoe dan ook, Nepal was prachtig. Een heel bijzonder land. India leek erop, dacht ze. Hij moest wel zorgen dat hij daar niet ziek werd.

‘Ik ben ingeënt.’

Natuurlijk. Maar toch kon je daar nog ziek worden. Maar dat kon je makkelijk vermijden. Geen water uit de kraan drinken, nooit. Geen voedsel eten dat ze op straat verkochten. En vitamines meenemen, en ook medicijnen. Want die waren in sommige gebieden niet te krijgen.

Mark knikte huiverig. Het scheen hem nu toe dat hij rechtstreeks naar de jungle ging.

5

Hij had zijn angst teruggezien in de ogen van zijn vader. Ze waren veel te vroeg op Schiphol geweest. In een hoge, rumoerige hal dronken ze koffie aan een plastic tafeltje. Zijn vader zat met een verstijfd, bleek gelaat tegenover zijn moeder. Zij praatte, voortdurend. Enkel over alles wat hij de komende weken moest gaan doen. De planten, die moest hij niet vergeten. En iedere dag tweemaal gaan lopen met de hond, langs de oevers van de Poel. Hij moest eraan denken om mevrouw Bak te betalen, die wekelijks een keer kwam schoonmaken. En ze zouden bellen. Natuurlijk! Hij moest wel denken aan het tijdsverschil.

Marks vader knikte met een gezicht alsof hij werd verbannen. Zijn koffie stond koud te worden.

Uiteindelijk keek hij zijn vrouw aan. ‘Noor... Je kunt nog terug...’

Even keek Marks moeder hem in de ogen. Toen begon ze te grinniken.

Ze stond op. Mark volgde haar voorbeeld.

‘Hier!’ zei zijn vader toen hard. Hij stak een envelop naar voren.

‘Wat is dat?’ vroeg zijn moeder. Ze pakte het ding aan en keek erin. Mark zag een pakketje bankbiljetten.

‘Dollars,’ zei Marks vader. ‘Voor de zekerheid. Voor noodgevallen. Ik zou niet willen dat... Hou ze altijd bij je! Onder je kleren!’

‘Ach, dat vind ik lief...’ mompelde Marks moeder. ‘Dat was toch helemaal niet... Nou... Goed...’

Ze leek nu zelf bijna in snikken uit te barsten.

Maar in het vliegtuig was dit alles voorgoed verleden tijd. Daar gingen ze! Ze glimlachten naar elkaar terwijl ze loskwamen van de grond. Ze stegen op, het vliegtuig boorde zich door de laaghangende bewolking. En daarna vielen er zonnestralen door de ronde raampjes naar binnen.

Mark kon het nog altijd nauwelijks bevatten. Daar zat ze naast hem. Kalm keek ze over de wattige wolken, die hemel boven de aarde. En daarna vouwde ze een tijdschrift open dat voor hun benen in een netje hing. Ze bladerde, ze bestudeerde langdurig de kleding en parfum die werden aangeprezen.

Mark keek naar een van de schermen die boven de stoelen hingen. Daarop was de route van het vliegtuig te zien. Zijn vliegangst ebde langzaam weg; ze gleden in een rechte lijn naar Duitsland.

6

Ik moet me beperken. Zie ze de volgende dag lopen door een oude wijk van Delhi. Het regende. Van de dikke manager van hun hotel - *Starview* - vernamen ze dat dit iets heel bijzonders was, regen in de winter! Ongehoord.

Hun kamer keek uit over een begraafplaats; soms zaten er roofvogels op de zerken. Ze hadden naast elkaar geslapen in een dubbel bed. Het was zonderling voor Mark om naast zijn moeder te liggen. Ze bleek ijdel te zijn dan hij had gedacht. Pas nadat ze het licht hadden uitgedaan, hoorde hij het plonsje van haar gebitsprothese. Speciaal daarvoor had ze een glaasje water klaargezet. Ze had soms licht gesnurkt. Maar dit was niets vergeleken bij de geluiden die vanaf de straat kwamen. Geschreeuw. Gerochel. Geknetter van machines. Maar het was te doen, ook de hitte viel mee; boven hun hoofd draaiden de zovende rotorbladen van een grote ventilator. Mark was al snel in slaap gevallen.

Daar lopen ze! De straat was een modderpoel. Het was ontluisterend wat zich allemaal door die modder voortbewoog. Vrouwen in bontgekleurde sari's, mannen in grauwe broeken en hagelwitte overhemden. Er sjokten ruigharige, bruine koeien, kauwend op oude stukken plastic. Enkele malen schoot een rat weg in een of andere holte. Eén keer zat een rat op een baksteen die als een eilandje uitstak boven het slijk.

De voorbijgangers keken er niet van op. Men liep door. Sjouwend met tassen, met pakketten, met trossen vruchten, met kleine kinderen, achter handkarren. Zelfs een keer een bejaarde man met een enorme stapel ijzeren koffers op het hoofd.

Er waren bedelaars. Ze staken hun handen uit. Mark en zijn moeder stapten er schuw langs. Sommige van die bedelaars hadden open wonden of lapjes voor een oog.

De winkels waren open naar de straat. Er werden wasmiddelen verhandeld, kleren, dekens, tandpasta, apparaten, medicijnen. Er werden dingen gebakken of gefrituurd. Mensen klampten hen aan, probeerden hen mee te krijgen. Haastig liepen Mark en zijn moeder door.

Het was schilderachtig. Soms bijna middeleeuws. Alles bruin en oud, afgewisseld met de meest felle kleuren. De meeste ruiten groezelig, veel houtwerk met afbladderende verf. Soms verscheen er een klein bouwwerkje waarin beelden van heiligen stonden opgesteld. De woorden die zijn moeder had geuit aan tafel gingen door Mark heen: *Ik wil daar praten met mensen*. Maar dat voornemen leek ze te hebben weggestopt. Soms keek ze gejaagd op als er weer een handelaar voor haar stond.

‘Madam, I have shop, beautiful jewelry, stones and necklaces! Very cheap! You come to my shop!’

Dan schudde ze gedecideerd haar hoofd.

Maar in het hotel scheen ze te kunnen herademen. Daar ging ze zitten in de kleine eetzaal, waar vale posters van weidse landschappen aan de muren hingen en een groot, dikbuigig, bronzen beeld van een Indiase god met het hoofd van een olifant stond opgesteld. Hier zaten ze te midden van het volk dat naar India reist. De backpackers. Jongens met haar in meerdere geknoopte staartjes. Frêle meisjes in Indiase kleding. Sommige van die meisjes, het viel Mark op, waren

heel leuk. Maar hij was anders, hij wist het. Hij liep in een spijkerbroek en een bruin overhemd. En hij was hier met zijn moeder. Een bediende kwam vragen wat ze wilden eten. Ze bestelden spaghetti.

De modder was de volgende dag al totaal verdwenen, vervangen door zand en stof, glanzend in de zon. Ze bezochten het Rode Fort. Ze bezichtigden enkele tempels. Ze lieten zich rondrijden in een fietsriksja en betaalden willig wat de jongen hun hiervoor vroeg. Want alles bleek - naar Westerse maatstaven - even goedkoop te zijn.

Hierover was Marks moeder werkelijk enthousiast. Telkens na een aankoop - een zak vruchten of een stuk geurende zeep - rekende ze uit hoeveel ze hiervoor in euro's had gependeed. Eerst met een ongelovig gezicht, daarna met een monkelende tevredenheid. 'Mark,' kon ze zeggen. 'Dat was omgerekend nog geen anderhalve euro.'

Mark hoorde haar praten met zijn vader - het ging langdurig over de prijzen. 'Ja, we zijn *rijk* hier!' hoorde hij haar tijdens zo'n gesprek roepen.

Ten slotte, na enkele dagen, lieten ze zich weer naar het vliegveld rijden, ze stonden in rijen, ze zaten te midden van de mierige drukte te wachten, ze liepen door een slurf. Onder hen langs schoof India, met eindeloze rechthoekige velden, met soms totaal lege gebieden, woestijnachtig of met bos. Na enkele uren landde het vliegtuig in de buurt van Varanasi.

7

Zijn moeder bleef zichzelf. Dat viel hem op. Haar kleding – een spijkerbroek, een shirt of overhemd, een luchtig zomerjack – was praktisch gelijk aan wat ze ook in Holland droeg tijdens de zomer. Maar praten met mensen deed ze nog steeds nauwelijks.

En ze was begonnen met klagen. Dat ook.

Langzaam wurmde de taxi, die ze vanaf het kleine vliegveld hadden genomen, zich door het verkeer. Een heksenketel van riksja's, van toeterende auto's, van snelle fietsers en uiterst trage karren die werden voortgetrokken door buffels. Ze zagen een motor waarop een gezin zat, twee volwassenen, drie kinderen. De atmosfeer leek gevuld te zijn met een dunne, grauwe mist. Soms reed hun auto een meter of tien, twintig, door, vervolgens ging het weer stapvoets. Marks moeder zweette. De middag liep ten einde, een vale zon – een ronde, fletse bal – daalde achter een rij sepiakleurige, vervallen huizen. Een bruin varken scharrelde over de weg, tussen het verkeer.

‘Wat een janboel. En het stinkt. Het stinkt hier als een varkensstal!’

Ze leek nu voortdurend nijdig. Soms, als de auto weer eens stilstond, schuifelden enkele bedelaars naar hen toe. Ze hielden de ramen dicht.

De aankomst bij het hoge, witte hotel - *Barahdari* - was een verlossing. De lucht was inmiddels donker. Ze rekenden af, met hun bagage liepen ze naar binnen. Een bevrijding; want

hier bloeide weer iets op wat leek op de gebruikelijke westerse luxe. Marmeren wanden. Rondstruinende toeristen. Een bedaarde man in nette kleren achter een strakke balie van hout en metaal.

Deze entree was enigszins misleidend, want hun kamer, op driehoog, oogde alweer armoediger; vlekken van rood spuw tegen een van de wanden, pluizen stof op de stenen vloer en kruipende insecten in de badkamer. Niettemin liet zijn moeder zich met een zucht van verlichting zakken op dit volgende tweepersoonsbed. Niet lang daarna viel de elektriciteit uit; de rotorbladen van de ventilatie kwamen tot stilstand, de ruimte werd schemerig donker.

Diezelfde avond nog liepen ze door een duister labyrint in de richting van de rivier.

We kunnen dit zien als... een soort trapsgewijze afdaling... Varanasi, had Mark ergens gelezen, was de oudste stad ter wereld. En niet zo ver van hun hotel moest er dan ook een labyrintische wijk van voorwereldlijke gebouwen beginnen, doorsneden met nauwe steegjes, waar geen auto doorheen zou kunnen komen

Marks voorstel: een korte avondwandeling. Gewoon wat rondkijken. Hij liet zijn camera achter in de hotelkamer.

Enmaal buiten sloeg de smog op hun keel. Ze verbaasden zich over de schetterende klanken van de jammerende, dreunende Hindi-muziek, soms zo vervormd dat het nauwelijks nog op muziek leek. Maar waar verder niemand zich aan scheen te storen. Ze zagen mannen die zich, op de stoep, lieten knippen. De kappers verzorgden hun klanten met een ritueel van strijkages, van theatrale gebaren waarmee ze energiek de hoofdhuid masseerden of beklopten. Ze zagen sombere oude mannen die gekromd stonden te roeren in enorme metalen gamellen, waarin een okergele soep borrelde en dampte. En overal de groepen leeglopers, de jonge mannen

die niets om handen leken te hebben, maar enkel met een priemende belangstelling keken, en bleven kijken. Niet alleen naar hen – hier gingen alomtegenwoordig de wereldreizigers: Japanse meisjes trippelden langs, gehuld in Indiase dekens, Amerikanen stonden bedelaars te filmen, Engelsen zaten flessen Kingfisher-bier te drinken op een muurtje.

Een Fransman wees hun de richting die ze in de doolhof moesten aanhouden. En dus zwierven ze door donkere doorgangen; hier en daar een gedecoreerde deur, verweerd en afgebladderd; daarnaast een open winkel waar het neonlicht brandde, met een triomfantelijk, handgeschilderd bord: *Internet*.

Alles door elkaar, een smeltkroes van antiquarisch en hedendaags. Marks moeder oogde vermoeid, het ontging hem niet. Bozig staarde ze voor zich uit. ‘Dit houdt maar niet op. Moeten we niet terug?’

Een paar minuten later kwamen ze dan eindelijk bij de oever van de Ganges.

Hier zaten groepen mensen rondom grote, flakkerende vuren in een wolk van een kruidige schroeigeur. Erachter was het gitzwarte water.

Een jongen klampte Mark aan. Wilde hij kijken? Wilde hij de verbrandingen beter zien? Dan moest hij daar omhoog.

Hij wees naar een hoge, zandstenen toren. Inderdaad, er begon daar een duistere trap.

Marks moeder hijgde terwijl ze de treden beklom.

Maar daarna kwamen ze uit op de eerste verdieping, een onverlichte parkeergarage zonder auto's, open aan de rivierkant.

Geleund tegen de stenen omheining overzagen ze een tafereel uit de oudheid. Drie grote vuren. Veel mensen eromheen. Liggende honden. En erachter dobberende boten, volgeladen met hout.

Pas nu drong het tot Mark door dat ze hier keken naar het verbranden van de doden.

8

Ze ontbeten de volgende ochtend tamelijk vroeg. Hij had wat geslapen, met oordoppen in; maar niet veel. Zijn moeder zag er kreukelig en grauw uit. Nee, ook zij was niet echt uitgerust. Traag had ze zich aangekleed in hun kleine badkamer.

Toast met marmelade, sinaasappelsap en zwarte thee op een terras naast een grasveldje. De zon was schel. De muziek hier nog wat opdringeriger dan in hun kamer.

Mark had een kaart van de stad bemachtigd bij de balie. Voor haar uit stapte hij door de menigte. Ze zagen een stoet van glinsterende, rijkversierde karren waarop mensen zaten in hun beste kleding. Die karren werden voortgetrokken door witte paarden. Net toen ze hier voorbij wandelden, stortte een van die paarden neer, en klapte op zijn zij op de straat. Hier bleef het dier liggen. Omstanders schoten toe. Onmiddellijk was het ongeluk omgeven door een kakelende, grinnikende massa.

Niet lang daarna bereikten ze opnieuw de oever van de Ganges. Ze keken er schuin van boven op neer, staand bovenaan een enorme, roodstenen trap. Breed en troebel strekte de rivier zich voor hen uit. Aan de overkant lag een zandbank, daarachter de wildernis. Platte boten schoven over het water. Grote groepen Indiërs liepen luid pratend langs hen heen, sjouwend met jerrycans en aardewerken kruiken. En tegen een muur zat een forse aap met een jong op haar knieën. Ernstig keek het beest om zich heen. Ze liepen er met een boog langs.

Terwijl ze afdaalden zagen ze de eerste heilige mannen.

Daar stonden en liepen ze. Naakt en grijs. Marks moeder, die intussen weer hevig liep te zweten, leek wat op te leven – want dit herkende ze van de sites die ze had opgezocht.

‘Mark, Mark, dat zijn ze! Die heilige mannen. Ze heten hier sadhoes.’

‘Hoe komt het dat ze zo grijs zijn?’

‘Ze smeren zich in met as. Soms zelfs met as van de mensen die zich hier laten verbranden. En ze laten hun haar groeien.’

Dat was duidelijk. De mannen hadden baarden en haar dat ze soms in enorme knotten hadden opgewonden op hun kruin.

‘Waarom?’

Zijn moeder haalde haar schouders op. ‘Dat moet van dat geloof van ze.’

Ze haalde haar camera tevoorschijn en maakte wat foto’s.

‘Wil je niet dichterbij?’

‘Jawel...’ zei ze onzeker.

Ze stapten verder omlaag over de grote, brede treden.

Het water van de heilige rivier was drabbig aan de oevers. Slingers van oranje bloemen dreven tussen plastic flessen en vodden. Veel mensen stonden zich half ontkleed af te spoelen, met hun voeten in het water. Soms nam iemand een slok. En iets verwijderd van de oever stonden zelfs mensen die zich onderdompelden.

Tussen dit gekrioel zaten de sadhoes. Dikwijls op een kleedje te midden van wat voorwerpen. Ergens was een betonnen afdak waaronder wel vijf van deze met as bedekte mannen met gekruiste benen naast elkaar zaten.

Mark maakte een foto. Op het ogenblik dat zijn camera klikte, sloeg een van de sadhoes zijn ogen op en keek hem even aan. Bijna witte pupillen in een verweerd gezicht. En toch een onontkoombare, ronduit sinistere blik, waarmee die

man naar hem staarde.

Even hoorde Mark niets meer van het rumoer dat hem omringde en werd hij overvallen door het gevoel dat dit, deze uitwisseling, een *vonnis* bijna, hem niet had moeten overkomen...

Haastig draaide hij zich weer van hem af.

Uiteindelijk streken ze neer op een kleine stenen pier. Opnieuw omgeven door het roezige kabaal van de duizenden die hier een doel hadden.

‘Dit is wat je wilde zien,’ zei Mark, knipperend tegen het overdadige licht.

‘Eh, ja... Wilde ik dat? Ja.’ mompelde zijn moeder.

Door haar zonnebril staarde ze naar de overkant en naar de bootjes waarin mensen zich lieten voortroeien.

Mark knikte. Hij wreef in zijn ogen. ‘We zijn hier nu,’ zei hij.

‘Dat is waar,’ zei zijn moeder met iets onwilligs.

Maar daarna leek ze zich te vermennen. ‘Ja. Je hebt gelijk.’ Ze stond weer op. ‘Kom je mee?’

‘Ik blijf hier even zitten,’ zei Mark loom.

‘Goed. Ja. Ik ben zo weer terug.’

Hij keek haar na terwijl ze wegschuífelde.

Nauwelijks was ze verdwenen of er kwam een jongen naast hem zitten.

‘Where you from?’

Enigszins opgeschrokken keek Mark naar deze onverwachte vragensteller. Hij was tener, hij droeg een beige overhemd en een mouwloze pullover, die Mark aan Charlie Brown deed denken. Hij had een kalme, onderzoekende blik.

‘Holland. And you?’

De jongen grinnikte. ‘I live here... Holland! Hockeyteam of Holland, very good!’

Mark haalde zijn schouders op. Voor hen stond nu een

lange, broodmagere man in het water, gekleed in een rode lendendoek. Zijn haar was lang, hij droeg het los, hij had enkele vegen rode verf op het voorhoofd. De man prevelde iets en keek omhoog, naar de blinkende hemel. Daarna boog hij voorover en gleed onder het oppervlak.

‘Sadhu,’ zei de jongen. ‘He goes in water to honour the gods. Holy water.’

‘Really?’

De jongen knikte. ‘His sins are washed away.’

Het hoofd van de man dook weer op. Hij spuugde wat van het troebele vocht uit.

‘Many sadhus here at holy Ganga,’ ging de jongen verder. ‘They can bless you. But some want money. Good sadhus and bad sadhus. Bad ones want money. And some are dangerous.’

‘Dangerous? Why?’ Mark was meteen op zijn hoede.

‘Some are crazy. They are in rage all the time. You have to avoid them. They can curse you.’

Mark knikte zorgelijk. Inderdaad, dát was wat hij, even tevoren, had opgemerkt: de kerel die hem had aangestaard had een atmosfeer van waanzin om zich heen hangen. Dat was het. Waar was zijn moeder gebleven?

‘I’m here with my mother,’ mompelde Mark.

‘Good!’ zei de jongen. ‘You take mother to holy Ganga. Good karma! Where she is?’

‘Close by,’ zei Mark. Met zijn ogen ging hij de oever af. Drommen mensen die zich stonden te wassen. Toeristen die hiernaar keken. En dit omgeven door een steeds sterker lijkende geur van uitwerpselen en verrotting. Hij stond op.

Ook de jongen kwam overeind. ‘My uncle has shop,’ zei hij zacht. ‘Silk. Good quality. Not expensive.’

Daar heb je het, dacht Mark.

‘I must find my mother.’

‘Relax. She’ll come back. We wait here.’

We, dacht Mark. Hij wilde nu af van deze metgezel.

‘My name is Mahendra,’ zei de jongen.

‘I am Mark,’ zei Mark.

‘Nice to meet you, Mark from Holland,’ zei de jongen.

‘Don’t be scared. Mother will return. We see each other again, then you come to shop.’

‘Maybe,’ zei Mark.

De jongen glimlachte. ‘Is all in the hands of the gods,’ zei hij.

En daarna slofte hij, tot Marks opluchting, weg.

Nu voelde Mark zich plotseling eenzaam. En bezorgd. Weer ging de blik van die sadhoe door hem heen. Wat moest hij als ze eens niet zou terugkeren?

Ze zou terugkeren, dat kan ik u nu zeggen. We laten Mark hier dan even staan. Het is tijd om me voor te stellen.

Had u zich al afgevraagd wie ik ben? Ik ga het u niet rechtstreeks verklappen. Want zo ben ik nu eenmaal. Laat ik u in ieder geval zeggen dat ik die jongen, die Mahendra, wel mag. *Het is allemaal in de handen van de goden*, zei hij. En daar had hij gelijk in! Natuurlijk was hij uit op een klant voor de winkel van zijn oom. Natuurlijk. Maar verder... de kalme manier van spreken. De rust waarmee hij alles leek te ondergaan. Opdringerig was hij niet. Want hij had vertrouwen. Zijn lot lag in de handen van de goden.

En het lot van Mark? Hij had geen goden! Zou je zeggen. Want gelovig was hij niet opgevoed. Als een van zijn vrienden beweerde dat er toch zeker ‘een hogere macht’ was die alles bestierde, stemde Mark hier dan ook hartelijk mee in. Als een andere vriend vervolgens stelde dat er in deze, op toevalligheden gebouwde wereld toch werkelijk geen god kon bestaan, kon Mark het ook hier best mee eens zijn. Hij had geen duidelijke mening, en zijn meegaande besluiteloosheid was misschien nog wel de meest verstandige houding die hij kon innemen. Maar wel had hij een lot. Dat heeft immers iedereen.

Toen Mark werkelijk zenuwachtig was geworden – toen hij enkele malen geprobeerd had haar te bellen, waar niet op werd gereageerd, en veelvuldig op en neer was gebeend, zonder haar vertrouwde gestalte te vinden – dook ze ineens achter hem op.

Ze glimlachte. Daarna zag ze zijn gezicht.

‘Mark, wat is er?’

‘Ik... Je was weg... Ik kon je niet vinden...’

Zijn moeder grinnikte. ‘Ik heb wat rondgewandeld. Dat had ik toch gezegd?’

‘Ik heb je gebeld...’

‘O,’ zei zijn moeder. ‘Dat heb ik niet gehoord dan. Door het voortdurende lawaai.’

Hij haalde zijn schouders op. Beseffend dat hij zich aanstelde. Dat hij zich gedroeg als een kind.

Hij knikte. ‘Zullen we ergens wat gaan drinken?’

‘Als je dat wilt.’

Ze liepen verder. Zijn angst was, ach, niet helemaal weggezakt misschien. Maar al wel weer neergezonken op zijn stoel...

Ze kwamen bij een plaats waar waterbuffels werden gewassen. De grote bruine runderen stonden tot hun schouders in het water. Mannen, weer in lendendoeken, liepen er bedrijvig plonzend omheen. Met lappen schuurden ze de dieren af. De buffels ondergingen dit bijna genietend, soms knepen ze hun ogen dicht, als katten die werden geaaid.

Het was hier stiller. Geen muziek, nauwelijks toeristen. Iets in Mark kon zich even ontspannen. Totdat zijn oog, vlak in de buurt, viel op een rafelige, magere hond. Die stond van iets te eten, waar hij stukken vanaf trok. Toen Mark beter keek zag hij dat het beest zich tegoed deed aan het lijk van een andere hond. Zijn gezicht vertrok.

Achterin een riksja reden ze terug naar het hotel. Daar lunchten ze met een omelet en een bananenpannenkoek op het terras. Mark had zijn moeder verteld over de sadhoes, dat je een beetje moest oppassen met die mannen. Zijn moeder had hem verteld van haar wandeling. Ze had met een drietal Canadezen gesproken, zei ze, aardige mensen. Hun hotel keek uit over de rivier. Zij hadden haar een bezoek aangeraden aan de gouden tempel. Daar wilde ze morgen naartoe! En die lijkverbrandingen, dat scheen op meerdere plekken te gebeuren. Van een afstand kon je soms wat foto's maken, maar je moest uitkijken. Eigenlijk moest je toestemming vragen als je dat wilde doen.

Ze ging rusten. Het was wel weer genoeg geweest voor een dag. Zij was nou eenmaal op leeftijd. Vanavond zou ze zijn vader bellen.

Mark bleef achter naast het grasveld. Tweemaal zag hij een langgerekt, marterachtig beest hollen. Geen van de andere toeristen keek ervan op. Hij stuurde een paar foto's naar Julia. Hij voelde zich uitgeblust, maar had geen zin om ook op bed te gaan liggen.

Was hij kwaad? Ze was... achteloos geweest. Terwijl hij zich had verbeterd van ongerustheid. Ergens voelde Mark dat ze *gelijk* had. Dat het goed was dat ze hun eigen dingen bekeken. Dat het onnodig was om zich zo op te winden. Ja, hij moest zijn telkens opspelende vreesachtigheid eronder zien te krijgen! Ook zij mocht angstig zijn, toch was ze er alleen opuit gegaan. En wat kon er nou eigenlijk gebeuren? Overal gingen hier de buitenlanders.

Het was tijdens deze geïsoleerde, wat wazige uren dat Mark besloot om er die avond alleen opuit te gaan. Ook hij moest dit nou maar eens ondergaan! En één ding wilde hij graag vastleggen: het uitzicht uit die toren van gisteravond. Het archaische plateau dat zich daar ontvouwde, de groepen rondom de vuren; hij moest dit meenemen. Tonen aan Julia.

Om haar aldus te bewijzen dat ook hij een volwaardige, ondernemende reiziger was.

Hij knikte weer eens. Hij had zichzelf overtuigd. Hij moest dit gaan uitvoeren. Solo.

9

Onder de gele lucht van de schemering liep hij weg. Hij had zijn moeder gezegd dat hij nog een wandeling ging maken. En zij had, naar verwachting, geknikt. Ze zag hem wel weer komen.

Dezelfde route als de vorige avond. Het had nu iets *unheimisch* allemaal, maar wel was het alsof hij meer en andere dingen zag, nu hij niet op zijn moeder hoefde te letten. Bij de ingang van het labyrint hield hij in. Hier stond hij even te dralen. Het steegje voor hem uit loste op in het donker, al was de lucht erboven nu roze. Wat kon er gebeuren? Toch eigenlijk niets.

Twee westerse toeristen kuierden doodgemoedereerd langs hem heen; ze liepen alsof ze hier thuis waren. Mark volgde hun ruggen.

Daarna liep hij enigszins huiverig, wat gejaagd, door het spinnenweb. Hij hield zich voortdurend voor dat dit geen risico inhield. Overal gingen voorbijgangers, overvallen zou hij hier echt niet worden! Boven zijn hoofd klonk een geritsel. En toen hij opkeek zag hij een schim zweven door de lucht. Mark kromp ineen.

Direct klonk er achter hem gegrinnik. Drie mannen. Wijzend. 'Monkey!' riep een van hen. 'He jumps. Don't worry!'

Ze hadden gelijk. De schim zat inmiddels ergens op een richel omlaag te loeren. En inderdaad, het was een aap. Haastig beende Mark verder.

Ongeveer tien minuten later kwam hij dan werkelijk uit bij de oever van de rivier. De hemel was intussen donkerblauw. Mark rook weer de geur van brandhout gemengd met kruiden.

Aan zijn rechterhand doemde de toren op. Hij keek rond. Het was hier stil op een tweetal vrouwen na, die onverschillig verder stapten.

Nu moest hij doorzetten. Hij beklom de stenen trap, en kwam uit in de parkeergarage-achtige ruimte. Aan de andere kant gaapte de lucht, iets lichter dan de duisternis binnen.

Mark gluurde over de rand. Hetzelfde grimmige tafereel als de vorige avond; de grote vuren, knapperend, soms met een vlaag van vonken erboven. De stille groepen mensen die hier op wacht zaten bij hun verterende overledenen. De wiegende boten, volgestouwd met stukken hout.

Niemand scheen een blik naar boven te werpen. Mark zorgde ervoor dat hij in de schaduw bleef. Hij haalde zijn camera tevoorschijn en maakte foto's.

De spanning greep hem bij zijn keel. Het was alsof hij een verboden bijeenkomst vastlegde. En tegelijkertijd was het allemaal van een ruwe schoonheid die hij nergens in Holland ooit had gezien.

Twintig haastige foto's. Het was gedaan! Hier moest iets moois tussen zitten. Hij zou er morgen een paar aan Julia sturen.

Net had hij zijn camera laten zakken of achter hem verschenen er mensen. Opgeschrokken staarde Mark in hun richting. Jongens, iets jonger dan hijzelf. Vier stuks. Zonder iets te zeggen kwamen ze naast hem staan.

Eén van de jongens groette, uiteindelijk.

Schutterig groette Mark terug. Hij had zijn camera onder zijn jack gestopt.

'What you do here?'

De jongen die dit vroeg had uitpuilende ogen. Een

uitvergroete, priemende, wat bloeddoorlopen blik. Een roofdier, ging het door Mark heen. Hij droeg een versleten trui en een rafelige spijkerbroek.

‘Looking,’ zei Mark. ‘Is that okay?’

De jongen maakte een wiegend gebaar met zijn hoofd. Even keek hij zijn vrienden aan.

‘What you hide under your jacket?’

‘Nothing,’ zei Mark.

‘Camera,’ zei de jongen.

‘So what’ mompelde Mark. Zijn keel was droog.

‘You take pictures,’ zei de jongen.

‘No, I did not.’

‘You come with us,’ zei de jongen nu. ‘To office down there. There we look at camera. If we see photos of burning you’re in big trouble.’

Big trouble. Mark verstijfde. Dit was ‘t! Dit was waar hij de hele dag bang voor was geweest. Het *gebeurde...*

‘I don’t go to office,’ zei Mark zacht.

‘Then we look here. You give camera.’ De jongen stak een hand uit.

‘I go back. My mother waits for me.’

‘Mother will have to wait some more,’ zei de jongen. Nog steeds met die opgeheven hand.

En nu was de stilte werkelijk bedreigend.

Veel ging er door Mark heen. Voornamelijk paniek. Hij vroeg zich af of hij rennend langs het groepje zou kunnen komen, om zich vervolgens over die trap omlaag te storten. Hij vroeg zich zelfs even af of hij hier over de rand zou kunnen springen. Maar ook was er het besef dat hij in een arm land was. Dat hij rijk was.

‘How much?’

Zijn vraag was voor hem zelf een verrassing. En hij beseftte meteen dat hij werkelijk niet zou weten wat hij zou moeten als deze jongens *geen* geld wilde hebben.

Maar blijkbaar was dit de juiste vraag. ‘Two thousand,’ zei de jongen onmiddellijk.

‘I don’t have that much,’ zei Mark.

Hij graaide in zijn zak. Daar zat een bundeltje roepies. Hoeveel? Een paar honderd, op z’n hoogst.

Hij overhandigde dit aan de jongen met de uitpuilende ogen. Meteen kwamen zijn makkers bij hem staan. Ze bogen zich nu allevier over het geld.

De baan naar de trap was vrij. Mark sprong weg. Hij schoot naar de opening.

‘Hey!’ hoorde hij een van de jongens roepen.

Een andere grinnikte.

Mark vloog omlaag. Met grote sprongen zweefde hij verend over de trap. Hij schuurde zich ergens aan, hij merkte het nauwelijks. Eenmaal buiten stootte hij de opening van een steeg in.

10

Zwetend en rillend had hij zich in een donkere nis gedrukt. Half verwachting dat het groepje langs zou komen hollen.

Maar dit gebeurde niet. Vrouwen en mannen passeerden de holte waarin hij stond verscholen. Sommige mensen zagen hem daar staan, telkens wat verwonderd, leek het.

Meerdere lange minuten later was hij schielijk, uiterst nerveus om zich heen loerend, op een draf teruggelopen naar het hotel. Tot op het laatst had hij gevreesd dat die jongens plotseling voor hem zouden opduiken.

Zijn moeder lag op bed te lezen. Ze zag er vredig uit. Blijkbaar had ze thee en koekjes naar de kamer laten komen. Ze keek op toen hij naast haar stond.

‘Zo... Heb je het leuk gehad?’

Mark knikte. ‘Jawel...’

Hij ging op bed zitten. Hij veegde het vocht van zijn voorhoofd. Zijn rug was klam. Hij had een bloederige schaafwond op zijn linkerhand.

‘Je ziet er niet helemaal goed uit... Je bent toch niet ziek aan het worden?’

‘Neu... Gewoon moe...’

Hij stuurde enkele van de foto's naar Julia met de boodschap: *Bewaar die voor me, graag.*

Daarna wiste hij ze van zijn camera. Hierna kwam hij langzaam tot rust.

Maar de angst resideerde van nu af aan permanent in zijn maag. Deze metgezel bleef daar, zich telkens roerend.

Weer stapte zijn moeder houterig voor hem uit. Zij leek zich in het tumult steeds meer te ontspannen. Ze kocht mandarijnen en bananen bij een van de kraampjes langs de weg. Ze liepen langdurig door een andere, prehistorische wijk, zoekend naar de gouden tempel; zonder die te vinden. En opnieuw sjokten ze vervolgens samen langs de stenen oevers van de Ganges.

Mark keek met argusogen om zich heen. Wat konden ze hem maken? Niets! Hij had die foto's verwijderd! Zelfs als ze nu nog zijn camera wilden zien, zouden ze daar niks verkeerd op ontdekken. Hij zag zich al staan in een of ander kantoortje. Druk uitleggend, koortsachtig bezig aan een verklaring. Ja, zeker, hij wás de vorige avond in de toren geweest, jawel. Maar daar had hij *niets* gefotografeerd! Ja, hij was weggerend! Maar dat was geweest omdat hij zich geïntimideerd had gevoeld.

Deze scène kwam meerdere keren bij hem boven, telkens weer een beetje anders, en soms met onverwachte, voor hem nadelige implicaties. Hij kon het niet van zich afschudden. Lusteloos volgde hij zijn moeder door de bonte drukte.

Eénmaal stonden ze plotseling voor een bekend gezicht. Mark schrok. Maar het was niet een van de jongens van het groepje; dit was de vriendelijke jongen – hoe heette hij ook alweer? – met wie hij had zitten praten toen zijn moeder weg was geweest.

Achter zijn rug liepen ze vervolgens door de steegjes. Ach ja, die zijden doeken, die wilde zij nou wel eens een keer zien! Het was ze al zo vaak aangeboden inmiddels, dus waarom niet?

Mark stapte gehoorzaam mee. Allang blij dat ze niet in de buurt van die toren waren. Want die wist hij nu telkens te vermijden. De paar keer dat ze dat bouwwerk waren genaderd, was hij plotseling afgeslagen, met de woorden: 'Vind je het

goed om hier naartoe te gaan? Dit gedeelte hebben we nog niet gehad, geloof ik.'

'Gut,' zei zijn moeder argeloos, 'je begint het hier echt te kennen, geloof ik. Knap van je. Voor mij is dit nog steeds een doolhof.'

O ja, angst scherpt de zintuigen.

Ze zaten onder neonbuizen in een lage ruimte die vol hing en lag met tapijten. Een gezette, besnorde man zat tegenover hen op de vloer. Hij wierp zijn waren uit alsof het netten waren. Zij waren de vissen.

Glanzende doeken, met olifanten, met tijgers of met pauwen. Vlamvend geel, schijnend smaragdgroen, geheimzinnig roodbruin. Zijn moeder hapte toe bij de vierentwintigste, koninklijk glimmende, ultramarijne lap zijde. En vervolgens nog tweemaal.

Ze kreeg een loopneus van de smog. Hij had plotseling last van buikloop. Enkele malen ging hij naar de wc in een van de restaurants waar de toeristen aten.

Op hun laatste dag aldaar lieten ze zich roeien over de rivier.

Om precies te zijn: een eenzelvige jongeman in een grasgroene pullover trok aan de riemen van een kleine boot, Mark en zijn moeder zaten wat gebogen op een van de banken. Het was goed. Hier zou het onheilspellende groepje hem niet kunnen vinden, hier was hij even veilig.

De rivier was weids, het water glimmend vlak. De eeuwige geluiden van de oevers verstomden in de verte. Heilige mannen stonden, naast een paar grauwe tenten, op de zanderige overzijde. Het bootje kwam er langzaam dichterbij. Eén van hen droeg een hangslot aan zijn uitgerekte geslachtsdeel.

Ook zijn moeder zag het. ‘Eerlijk gezegd,’ zei ze, ‘irriteren die kerels me een beetje. Ze lopen telkens zo te pronken met hun mannelijkheid.’

Ze voeren langs het opgeblazen, deinende lijk van een koe. Diezelfde middag bespraken ze een auto met chauffeur.

11

Ze bereiken Govindgarh; een asgrauw dorp met betonnen huizen. Vlagen van geur drijven binnen in de taxi, anijsachtig, zoet rottend. De straten zijn overvol. De langsglijdende fietsriksja's zijn hier stuk voor stuk gedecoreerd met filmsterren in schrille, onnatuurlijke kleuren.

Een melange van verschuivende beelden: drie paddige, van top tot teen in het zwart gehulde vrouwen, verbeterd voortgetrapt door een griezelig magere, donkerbruine jongen. Een manke geit met hangende oren, etend van een bergje schillen. Een jongen met vijf rechtopstaande, afgebladderde butagasflessen achterop zijn fiets.

Govindgarh. Mark vindt het op de kaart, maar het is zinloos om het aan de chauffeur te laten zien, want hij heeft al eerder geweigerd om hiernaar te kijken. Mark verdenkt hem ervan dat hij analfabeet is.

Ook de wijzer van de benzinemeter boezemt hem intussen angst in; al de hele dag staat het streepje op halfvol.

De chauffeur lijkt intussen geen flauw benul te hebben over hoe hij nu moet rijden. Hij stopt op een wanordelijk plein waar dekens in massieve stapels op de grond liggen. Hij wisselt enkele woorden met een voorbijganger, knikt wat, schudt met zijn hoofd. Hij stapt traag weer in. Een volgende stroom van riksja's schuift langs hun Ambassador.

'Okay?' vraagt Mark.

De man zwijgt. Hij start en rijdt verder, laverend om de kuilen en plassen. Al tien uur zitten ze nu in zijn auto. Marks moeder neemt een slok water. Het is een wonder dat ze niet hoognodig naar het toilet moet. Of misschien moet ze dat wel, maar in ieder geval zegt ze er niets over. Ze snuit weer eens luidruchtig haar neus.

‘Het stof,’ mompelt ze.

De auto wurmt zich door een serie bedompte, naargeestige straatjes. De chauffeur blikt nerveus om zich heen. Hij aarzelt en stuurt dan de zoveelste onverharde weg binnen, iets breder ditmaal, met bomen links en rechts.

Ze komen, onder een spoorrails doorkruipend, buiten het dorp. Er staat een hoge banyan. Onder de laaghangende takken staan mannen, naast een wrakkige houten keet waar frisdranken worden verkocht. Het is inmiddels na zessen. De zon begint te zakken, de schaduwen rekken zich uit. Weer wordt de auto stilgezet.

Aarzelend loopt de chauffeur naar de mannen. Die kijken even in zijn richting, en gaan vervolgens verder met hun druk gesticulerende gesprek. Besluiteloos staat de chauffeur ernaast.

‘Dit is te erg,’ zegt Mark. ‘Ik ga iets doen.’

Hij stapte uit. Onmiddellijk stopt het gesprek en zijn alle ogen op hem gericht.

‘Excuse me... Does someone speak English?’

Er maakt zich een jongen los uit de groep. Mager, van Marks leeftijd. In een zalmroze overhemd.

‘English, yes.’

Mark legt hem uit dat ze op weg zijn naar Bandhavgarh, het tijgerreservaat.

De jongen knikt. Een vriend van hem werkt daar, zegt hij. Een ranger. Hij kijkt om zich heen met iets triomfantelijks. De mannen in zijn buurt kijken onbewogen terug.

‘Ja, dit is de goede weg,’ beaamt de jongen, ‘maar verderop

wordt het lastig. Je moet dan...' Hij loopt plotseling naar de auto.

'I come,' zegt hij, wenkend. 'I come to tiger reserve. I know. I have friends there. I'll show you the way.'

Hij stapt gedecideerd in op de plek naast de bestuurder.

De chauffeur blijkt wel degelijk te kunnen spreken; hij en de jongen praten honderduit in een rad Hindi. Mark is die onverwachte medereiziger dankbaar. Hij lijkt de weg te kennen. En hij zorgt voor enige ontspanning binnen de benauwde ruimte.

Ook het landschap is nu wat lieflijker, wat minder bruin en uitgeput. Ze rijden over een hobbelige dijk langs een blauw meer. Er staan rijen groene, schaduwrijke bomen omheen. Het meer, legt de jongen achteromkijkend uit, is van een rijk man. Die heeft het hele meer gekocht om er te kunnen vissen. De jongen lijkt er trots op te zijn dat hij deze informatie kan verstrekken.

Rechts van de dijk liggen geelgroene rijstvelden. Er lopen witte reigers. De jongen praat tegen de chauffeur en de chauffeur antwoordt. Hij heeft een dorre, gruizelige stem.

12

Ze komen opnieuw bij een nederzetting – een dorp dat net zo smerig en lelijk is als Govindgarh, maar met lagere gebouwen. Nergens lijken hier bomen te staan. Het stof wolkt op achter de auto's, de scooters en de ossenkarren, over alles hangt weer een bruin waas van smog. Op een langsglijdende scooter zitten vier mannen met tulbanden.

Overall over het dorp gaan elektriciteitsleidingen, hele bossen tegelijk, in onontwarbare knoedels komen ze samen. Er hangen vodden in die draden. Erachter daalt een rode zon.

Wat later hebben ze de grote weg verlaten, dit is een B-weg. Een symfonie van gaten en uitstekende brokken steen, dikwijls rijdt de auto stapvoets; een keer haalt een groepje haveloze kinderen hen rennend in.

Hutten links en rechts. Aan de jongen vraagt Mark of ze nog in de juiste richting rijden.

‘Yeh, yeh, good road, no problem.’

Hij praat weer verder tegen de chauffeur, maar die geeft steeds korter antwoord. De lucht die naar binnen spoelt door de geopende ramen begint koel te worden. Marks moeder slaat een van de zijden lappen om haar lichaam.

‘Waarom?’ vraagt Mark zich weer eens af. Waarom deze onherbergzame ellende opgezocht?

Maar hij weet dat hij het allemaal zal kunnen vergeten als alles goed komt. Ook de verschrikking van Varanasi heeft hij doorstaan.

Ze hobbelen door een open vlakte, langs een kanaal. Er groeit riet en koolzaad langs de waterkant, en even doet dit hem denken aan de Flevopolder, zoals die vroeger was, waar ze wel eens gingen wandelen; maar verder is het landschap volkomen anders; uitgestorven en schraal, met hier en daar enkele bomen.

Op het dashboard staat, onder een doorzichtig glazen stolpje, Ganesh, de god met het olifantenhoofd. Heel klein, met eromheen een kring van roze lichtpuntjes; blijkbaar de mascotte van de chauffeur. Ze kunnen nauwelijks meer iets van het land onderscheiden. Alleen de lichten van de Ambassador glijden voor hen uit over de zanderige weg.

Mensen doemen op. Bijbelse families op blote voeten; vrouwen met kinderen en zakken, mannen die een grijze deken om zich heen hebben geslagen. Soms stopt de chauffeur, dan voert de jongen, hangend uit het raam, luidruchtig het woord.

Steeds minder voorbijgangers duiken op in het licht van de koplampen. Tot er, bij een zoveelste kruising, een groepje staat. Magere mensen, gehuld in bruine vodden, ook vrouwen, die takkenbossen dragen op hun rug. Hier stapt de jongen uit, hij gaat staan praten; zijn zalmroze overhemd contrasteert hel met de schamele omstanders.

Hij stapt weer in.

‘What’s the matter?’

‘O, nothing, no problem.’

‘What are they saying?’

‘Road has flooded. We take other road. No problem.’

‘Other road...?’

Hij knikt zonder Mark aan te kijken. Hij zegt iets tegen de chauffeur.

‘Is it longer?’ onderbreekt Mark hem.

‘Little longer. Only sixty kilometers.’

Ook Marks moeder schrikt op van deze woorden. ‘Sixty kilometers...?’

‘Yes.’

Ze hebben al de hele dag gereden, en in die tijd, heeft Mark uitgerekend, hebben ze niet veel meer dan driehonderd kilometer afgelegd.

Ze stoppen opnieuw bij een familie van twee volwassenen en drie kinderen. De man omhuld door de gebruikelijke deken, de vrouw sjouwend met het kleinste kind.

‘They ask for lift to village,’ zegt de jongen, na een kort overleg.

‘Ze willen een lift,’ zegt Mark tegen zijn moeder.

‘Tja,’ zegt ze zuchtend.

‘We kunnen die jongen achterin vragen. Dan kan dat gezin naast de chauffeur zitten.’

Het klinkt bespottelijk, vijf mensen naast de bestuurder – maar in India is het mogelijk.

‘Okay,’ zegt hij tegen de jongen. ‘You come here, they can sit there.’

De jongen stapt onmiddellijk uit. Hij gebaart tegen het gezinshoofd. Marks moeder en hijzelf laden hun tassen op hun schoot. Als de familie, man en vrouw onderop, op de plek voorin kruipt, ziet Mark de chauffeur voor het eerst glimlachen.

Na zo’n veertig-vijftig minuten komen ze weer in een dorp, ze zien silhouetten van hutten; straatlantaarns staan hier niet, maar als Mark beter kijkt, valt hem hier en daar toch een rand zwak licht op. De familie wurmt zich naar buiten. De man met de deken zegt nog iets tegen de jongen. Ze verdwijnen. De jongen gaat weer voorin zitten.

Direct hierna begint een gebied dat spookachtig aandoet. Nergens meer een spoor van menselijke bewoning. De koplampen beschijnen zand en keien. Het is niet zeker dat ze nog over een weg rijden. Het is heel goed mogelijk dat ze een woestijn in zijn gereden, zonder wegen.

Op een gegeven moment lijkt Mark zeker te weten dat ze door een droge rivierbedding gaan, met stenige oevers links en rechts.

Maar na enkele minuten klimt de auto weer ergens grommend en sputterend tegen een helling omhoog. Er is een betonnen drempel. En plotseling lijken ze toch weer een onduidelijk pad te volgen.

Er nadert een licht in de verte. Het zwenkt en verdwijnt. Dan is het plotseling dichtbij. Een zware, besnorde man met een tulband, gezeten op een motor, stopt naast de auto. De jongen stapt uit en praat tegen de man. Die gebaart in een richting, daarna in een andere richting. Mark vang het woord 'Bandhavgarh' op. De man geeft gas, zijn rode achterlicht zweeft weg.

13

Ook de benauwenis van de lege woestijn lost op en gaat over in een weg met bomen links en rechts. Een caramellekleurige vos schiet voor hen langs in het schijnsel van de lampen.

De chauffeur remt en draait de motor uit.

‘Rest,’ zegt de jongen.

En dus lopen ze rond de auto. De sterren zijn hier ongelooflijk helder en dichtbij, en het is volkomen stil, op het gezaag van een menigte insecten na. Marks moeder laat zich zakken, leunend tegen een van de voordeuren zit ze op de grond.

‘Heb je het koud?’

‘Een beetje.’

En na een pauze vraagt ze: ‘Zouden hier roofdieren zitten?’

‘Dat kan,’ zegt Mark. ‘Maar je hoeft er niet bang voor te zijn.’ Hij moet zijn uiterste best doen om normaal te klinken.

De jongen ijsbeert heen en weer. De chauffeur is verdwenen, ze horen hem iets verderop rondscharrelen. Elk geluid, elk geknap van een droge plant, elk geritsel, is een ding op zich.

‘Zouden we nu in de buurt zijn?’

‘Vast wel,’ zegt Mark. ‘Dat moet haast wel.’

Hij realiseert zich meteen dat ze net zo goed totaal verkeerd kunnen zitten. Hij denkt aan de benzinemeter.

De chauffeur verschijnt vanuit het niets, zegt iets tegen de jongen, en stapt in. Ze rijden verder. Dit is het moment dat Mark, in gedachten, begint te bidden.

'Lieve God... Help ons! Help vooral mijn moeder die verkouden en uitgeput is... Laat ons gauw op onze bestemming zijn, het plaatsje Tala, aan de rand van Bandhavgarh. Ik zal... Ach nee, het moet geen koehandel worden... Lieve God, help ons gewoon maar... Ik vraag U dit dringend...'

Veertien uur zijn ze nu onderweg. Marks moeder is merkwaardig sloom; ze lijkt te zijn verdwenen in zichzelf.

14

Meer stammen duiken op in het licht van de lampen. Bandhavgarh is een bos, dus dit geeft hoop. Hoop is niet het juiste woord. Marks gedachten zijn vreemd wollig en draderig geworden. Hij bekijkt de weg, hij bekijkt zijn moeder, haar wat opgezwollen, vlekkerige hoofdhuid, en de achterhoofden van de jongen en de chauffeur, en de roze lichtjes rondom het stolpje van Ganesh, en het zijn beelden uit een zweterige droom. Hij probeert zich voor te stellen, werkelijk in te beelden, dat hij wakker zal worden, in een bed, in Europa. Waar hij over de daken van de huizen zal turen, om na een kort ontbijt naar zijn werk te gaan. Hij heeft geen lichaam meer, zijn vermoeidheid is zijn wezen geworden. Maar er is geen sprake van dat hij zijn ogen zal sluiten. Dit is *zijn* expeditie, dit alles is *zijn* schuld. Hij moet, koste wat het kost, zorgen dat hij zijn moeder hieruit haalt.

‘Niet meechaufferen,’ had hij tegen haar gezegd, alweer lang geleden. Maar nu is er niets dat af kan leiden, niets dan de glijdende, gele lichten die de rulle weg beschijnen, soms met dikke boomwortels, niets dan zijn knagende wanhoop die soms even opspeelt onder zijn algehele dofheid – en ergens het minieme sprankje dat kan uitgroeien tot hoop. Hij heeft zijn moeder meegetrokken in zijn droom. Hij bidt, telkens weer.

15

Er verschijnt een huisje, een helder verlicht hokje, te midden van de bomen. Er is een slagboom. Er staan mannen in kakikleurige uniformen.

‘Border of Bandhavgarh,’ zegt de jongen.

En als onderstreping van deze woorden staat er een bord, waarop Mark de naam van het reservaat kan onderscheiden.

Ze hebben Tala bereikt. Een cluster verlichte gebouwtjes, zelfs met een, in hard neon badende benzinepomp. Tala in Bandhavgarh; het is onbevattelijk, maar de realiteit.

De Ambassador kruipt, direct na het dorpje, over een bospad, grote, beschilderde borden volgend.

Ze stoppen bij het *Tiger Trail Resort*; een aantal bungalows in het donker. Na zestien uur mag zijn moeder het voertuig van haar marteling verlaten.

Een magere, grijze man duikt op. Hij leidt hen binnen in een zwak verlicht kantoortje. De chauffeur blijft naast zijn auto staan, maar de jongen loopt doelgericht met hen mee.

Ze nemen plaats op rotanstoelen. De man belooft de manager op te trommelen.

Terwijl hij weg is, inspecteert de jongen een stapel op een bureau liggende papieren. Hij bladert ze achteloos door tot Marks moeder vraagt wat hij eigenlijk doet.

‘Just checking,’ antwoordt de jongen.

‘Brutale opdonder,’ mompelt Marks moeder.

Mark is blij dat ze dit zegt, want hierin herkent hij weer iets van haar strijdlust.

De manager materialiseert zich in een hemd en een katoenen, geruite pyjamabroek; een ronde man met een uilenbril.

Jazeker, ze kunnen hier een bungalow huren, drieënvijftig dollar per persoon per nacht. Het is, voor Indiase begrippen, bespottelijk duur, maar ze zijn te moe om nog iets anders te zoeken; Marks moeder trekt vanonder haar kleren het stapeltje bankbiljetten, ze betaalt gedwee.

‘We are hungry,’ zegt de jongen tegen de manager. ‘Bring us tea and some snacks.’

De manager kijkt Mark aan door zijn brillenglazen, die zijn ogen uitvergrooten. ‘Is he a part of your group?’

‘Not really,’ zegt Mark. ‘He has friends in Bandhavgarh he wants to visit.’

‘Friends? Who?’

‘I don’t really know their names,’ mompelt de jongen.

De manager staat gedecideerd op. ‘I will show you your room.’

De nacht is koel en aangenaam nu. Ze halen hun bagage uit de kofferbak. Zijn moeder overhandigt de chauffeur vijfhonderd roepie die hij zonder een blik van verstandhouding wegstopt. De jongen krijgt tweehonderd, die hij nogal verwonderd aanpakt.

‘Thank you,’ zegt hij.

Hiermee is hun geweten gesust. Als het tweetal ergens wil overnachten, als ze willen eten en drinken, dan kan dat nu.

De bungalow blijkt van binnen schoon en comfortabel. Het licht werkt. Bedden met schone lakens. En een badkamer zonder mieren of kakkerlakken – het paradijs, vooral voor Marks moeders uiterst krachtige blaas. Wel tien minuten brengt ze door op de wc.

16

Ze vallen gauw in slaap. Nu kom ik terug op zijn ambitie.

Diep weggestopt! Bijna vergeten, bijna gestorven, onder de jaren waarin Mark zijn weg zocht door een wereld van falende studies en miezige baantjes. Maar met een schok gereanimeerd aan die tafel in Bovenkerk, na de onthutsende opmerking van zijn moeder.

Mark, bedacht hij toen, wilde namelijk ooit ontdekkingsreiziger worden.

Hij had daar, zo rond zijn negende of tiende jaar, best een duidelijke voorstelling van gehad. Het kwam hierop neer: hij zou door bossen lopen en dieren ontdekken die niemand nog had gezien.

Dit ontdekken moeten we niet te letterlijk nemen; het mocht ook herontdekken zijn. Mark had zich namelijk, zo klein als hij nog was, gestort op bepaalde boeken. Hierin lag hij urenlang stil te bladeren op zijn bed in zijn benauwde, smalle slaapkamer; hierin had hij foto's aangetroffen, geheimzinnige afbeeldingen met intrigerende teksten...

Ik zei het al: ook in de meest kleinburgerlijke omgevingen kunnen glorieuze dromen opbloeien! De buidelwolf bijvoorbeeld! Een wonderlijke, getijgerde hond.

Het beest leefde ooit in Tasmanië, nog aan het begin van de twintigste eeuw. Maar daarna had men er verbeterd achteraan gejaagd. Schapenboeren hadden veelvuldig op buidelwolven geschoten, ze hadden de dieren achtervolgd met klemmen

en vergif en jachthonden; met de blinde woede van mensen die besloten hebben dat hun vee koning is, en alles wat dat kan bedreigen zo grondig mogelijk moet worden verdelgd. In 1936 had dan ook de laatste buidelwolf in een dierentuin in Hobart geleefd, in datzelfde jaar was het beest overleden.

Maar... misschien was dat de allerlaatste niet geweest! Ook na dat jaar waren er goudzoekers of avonturiers die beweerden dat ze er nog één hadden gezien. Diep in het bos. Soms vond er iemand de afdrukken van hun poten. Telkens weer kwamen er meldingen binnen. Zelfs in de tijd dat Mark begon met zijn onderzoekingen waren er mensen die zeker wisten dat ze er één hadden zien lopen.

Die berichten veroorzaakten koortsachtige vlagen in zijn hersens, als drugs wakkerden ze zijn voorstellingsvermogen aan. Die allerlaatste overlevers, die zou hij herontdekken! Hij zou er op een dag één vinden en fotograferen. Hij zou slagen waar meerdere expedities voor zijn komst hadden gefaald.

Dit alles had in zijn geest niets van doen met insecten, met regen, met ziektes, met afstanden, slaap- of voedselgebrek. Hij zou prima slapen in zijn slaapzak en hij zou uitstekend eten in de jungle. Hij zou op zijn tochten niet worden lastiggevallen door mensen. Mensen waren niet inbegrepen in zijn plan. Waar hij zou gaan, zouden de wouden *eindeloos* zijn. De kaart zou ophouden, zou wit worden, en de oerbossen, de insectloze moerassen en de zonnige heuvels zouden zich onmetelijk voor hem uitstrekken.

De foto's waarmee die, alweer tamelijk verouderde boeken waren geïllustreerd, waren prachtig, pure kunst – grofkorrelig, zichtbaar gefaket soms, met opgezette dieren, of gewoonweg vaag. Er was, bijvoorbeeld, in die antieke boeken, maar één goede opname van een tweetal Javaanse neushoorns in het wild; die foto (genomen door een Nederlander!) kwam hij in meerdere uitgaven tegen.

O, Mark hield zijn eigen ontdekkingsreizen. Hij besepte heel goed dat er geen sprake van zou zijn dat hij ooit naar dat soort exotische oorden zou gaan in het gezelschap van zijn ouders. Hij leende dus die werken in bibliotheken en thuis scheurde hij de foto's die hij zo begeerde, de beelden die hijzelf had moeten vastleggen, uit. Alles wat zeldzaam was, en zonderling, voegde hij aldus aan zijn verzameling toe, nauwkeurig opgeborgen in een onopvallende map, ergens in een muurkast, uit het zicht van zijn brave, onwetende ouders. Na een halfjaar had hij een verzameling van zeker vijftien buidelwolven.

De natuur, dat werd hem wel duidelijk, was intussen dan al een stuk meer gecultiveerd, in kaart gebracht, getemd – maar niettemin, het kón nog steeds, het was er allemaal nog! Al begon het zoetjesaan tot hem door te dringen dat het organiseren van zo'n expeditie wel eens lastiger zou kunnen zijn dan hij aanvankelijk had gedacht.

Ach, vervolgens, opgroeiend, kreeg hij natuurlijk door dat het anders was. Ergens in de Amazone mochten dan nog stammen leven die nog nooit een westerling hadden gezien, in Borneo mochten dan nog haast onbegaanbare oerwouden zijn waar telkens nieuwe dieren werden aangetroffen – voor het overgrote deel was de kaart toch ingevuld. Bossen, woestijnen, heuvels; het meeste was verkend en uitgekamd.

Hij ervoer bovendien, weer wat later, dat wandelingen bijna nooit verliepen zonder wespen of muggen, zonder water in je laarzen en zonder spierpijn. Hij was kortstondig lid van een idealistische wandelvereniging.

Dit was goedkoop en werd hem toegestaan. En zo liet hij zich soms vervoeren naar gebieden in de buurt, waar ze gingen lopen; regelmatig werden hierbij opwekkende liederen gezongen. Hij leerde daar vooral dat je, zelfs in Nederland, erg lang door de zanderige duinen kon sjouwen zonder iets te

zien. Een enkele keer stonden er wat herten in de verte. Eén keer zag hij een vos lopen (veel meer dan een oranjekleurige glimp was het niet geweest). En bijna overal waren mensen; boze boeren bijvoorbeeld, die je van hun land joegen, of boswachters die bekeuringen uitschreven.

Toch hadden deze gemeenschappelijke tochten nog een zekere romantiek gehad, juist door dat afzien, juist dankzij het belachelijk vroege opstaan dat je ervoor moest doen, en de plakken grijs brood en mokken lauwe thee die onveranderlijk tijdens de tochten werden uitgedeeld...

Naarmate hij groter werd scheen de wereld dan toch steeds meer van zijn oneindigheid te verliezen. Mark kreeg modernere, beter gedrukte boeken onder ogen, met titels als *De laatste paradijzen* of *Een gat in de natuur*. Hierin werden de gebieden en de dieren beschreven die aanvankelijk zo diep hadden ingewerkt op zijn fantasie. De buidelwolf was mogelijk nog in leven, heel misschien waren er hier en daar nog een paar, in de haast ondoordringbare Tasmaanse wouden. En zo bleven er meer zaken die Mark graag persoonlijk had willen ontdekken of vastleggen – de geheimzinnige kouprey, de laatste exemplaren van de wilde kameel, de yeti, de herontdekte takahe, de opmerkelijke terugvondst van de coelacanth.

Alleen kromp de aarde zelf steeds verder ineen, en leek alles telkens *overzichtelijker* te worden. De foto's die hij onder ogen kreeg, werden steeds ontstellender in scherpte en kleur. De onderzoeksmethoden werden doelgerichter en wetenschappelijker, er kwamen *camera traps*, satelliet-opnamen, DNA-testen.

De computer en de digitale fotografie deden hun intrede. Op het net kon je opzoeken wat je wilde. Was er iets bijzonders waargenomen? Het was onmiddellijk aanklikbaar. Nu kon Mark in zijn vrije tijd filmpjes bekijken – van alles.

Niettemin, zelfs nu nog verschenen er bewegende beelden van buidelwolven. Al waren die dan doorgaans uiterst schimmig en dubieus.

Hieruit kon hij opmaken dat hij bepaald niet de enige was die hartstochtelijk verlangde naar een dergelijke waarneming.

Het was ontmoedigend, al die directe informatie. En voortdurend werd hij geconfronteerd met berichten over houtkap, uitroeiing, vervuiling en de overbevissing van de oceanen. Hoe harder de dieren verdwenen, leek het, hoe beter de afbeeldingen die ervan werden gemaakt. En de continenten bleken steeds dichter bevolkt te zijn...

Op den duur – inmiddels volwassen – kon Mark het nauwelijks meer aanzien. Je kon lid zijn van het Wereld Natuur Fonds, Greenpeace, Das en Boom, noem maar op – het leek geen barst te helpen.

Natuurlijk, er was nog de wereld van de insecten; de microkosmos van motten, spinnen, vlinders, schorpioenen, kevers, sluipwespen en mieren was nog steeds bijna eindeloos. Telkens werden er nieuwe soorten aangetroffen.

Maar Mark was geen mens voor dit gepriegel. En ergens in zijn binnenste bleef hij dan ook hardnekkig de hoop koesteren dat het zo'n vaart niet liep. Dat er, ondanks alles, nog steeds terreinen waren waar het kon. Waar er iets ongerepts, iets volkomen wilds, in stand was gebleven.

Mark keek toen allang niet meer in boeken en hij zocht geen filmpjes meer op. Want daarmee dreigden zijn oude droombeelden enkel nog verder te worden uitgewist. Hij moest iets overeind zien te houden – de wereld moest iets van zijn oneindigheid behouden.

Het was een voorwaarde om door te gaan met bestaan. En wellicht kwam er dan ooit een kans om zelf te gaan, om te vertrekken, om alsnog in eigen persoon af te reizen naar de laatste resten ongerepthed. Het enige wat Mark nu wilde,

was ooit een keer, zelf, een gestreepte rug waarnemen tussen reuzenvarens of oerbomen.

Ziehier zijn motivatie. Ziehier de reden dat hij, zittend in de woonkamer van zijn vale, ingekapselde jeugd, bijna onbewust die woorden had geuit: *Ik zou dat ook wel willen.*

India! Het land waar tijgers nog schenen te bestaan. Het land waar zijn moeder plotseling naartoe wilde reizen. Waar zij ineens naar wilde *ontsnappen*, zich loswringend uit het benepen buurtje waar ze eeuwig hadden gewoond. *Haar* beslissing had hij nodig gehad – dit was het teken geweest waarop hij, met een gezapige lethargie, leek te hebben gewacht. Een ontmoeting met een wilde tijger zou alles wat roemloos verloren was gegaan kunnen herstellen.

17

Het eerste wat hun die ochtend opvalt is de aanwezigheid van de chauffeur en de onverwachte passagier. Het tweetal blijkt zich nog steeds naast de bungalow te bevinden; Mark had hen opgemerkt terwijl hij zijn tanden stond te poetsen. Hij en zijn moeder bleken hen stiekem te kunnen observeren vanuit het venster van de badkamer.

Naast elkaar staan ze te gluren door dat raampje. Het heeft iets zeer onaangenaams, dat volhardende duo. De reis is, al in Varanasi, betaald, zij hebben beiden hun ruime fooi ontvangen. En toch staan ze daar, precies op de plek waar ze hun grimmige tocht hadden beëindigd. De chauffeur staat zijn auto af te vegen met een bruine doek. De jongen kijkt scherp in de richting van het huisje.

Uiteindelijk loopt Mark er schutterig naartoe. Zonder hem aan te kijken houdt de chauffeur daarop een papier omhoog; dit blijkt enkel nog van een handtekening te moeten worden voorzien.

Als die gezet is stapt het tweetal in, de auto schuift langzaam weg.

Opgelucht zit Mark hierna buiten, onder een stenen overkapping op een rotanstoel naast zijn moeder. Hier ontbijten ze met toast, gekookte eieren, koffie en verse sinaasappelsap. Parkieten vliegen langs, paarse kolibrieachtige vogeltjes scharrelen door de struiken.

‘Jammer dat we hier niet kunnen blijven.’

‘Tja,’ zegt zijn moeder aarzelend. ‘Het is wel erg duur. Daar gaan de dollars van je vader.’

‘Het is buiten elke proportie.’

‘Het zou wel kunnen,’ zegt zijn moeder kauwend.

‘Geen sprake van,’ zegt Mark. ‘Ik heb al iets anders uitgezocht in de *Travel Survival*.’

De *Travel Survival Guide*; de bijbel voor de ‘wat avontuurlijker toerist’. Mark veracht dit boek, omdat het elke verrassing, elke ontdekkingslust, wegneemt; maar hij gebruikt het dankbaar.

Met een jeep laten ze zich naar een ander onderkomen vervoeren, er zijn er meerdere rondom het dorp. En zo zien ze voor het eerst iets van Tala bij daglicht. Een rustiek straatje omgeven met stenen gebouwen; op een muur staan tijgers en herten gedecoreerd. En daar heb je die benzinepomp, belachelijk strak en modern in deze omgeving. Verder enkele traditionele winkels, open naar de straatkant, volgestouwd met etenswaren. En zelfs alweer enkele sloffende Australische of Amerikaanse backpackers. Daarna rijden ze even door het bos.

De *White Tiger Lodge* – zijn keuze – bestaat uit een koloniaal aandoend hoofdgebouw, waarachter bungalows staan, gegroepeerd rondom een kolossale banyan. Bij een balie met tijgerfoto’s schrijven ze zich in. Vervolgens worden ze helemaal naar de rand van het terrein geleid, naar een stenen huisje.

Zijn moeder kijkt misprijzend als ze er binnengaat – die vorige bungalow was aanmerkelijk schoner. Hier, meent zij, ruikt het naar lysol.

Mark gooit zijn tas op een van de bedden – eindelijk hebben ze hier allebei een eigen bed. Hij draagt een stoel naar buiten, neemt plaats op de veranda; hij hoort zijn moeder scharrelen. Hij hoeft niet te kijken om te weten dat ze bezig

is met het haar gebruikelijke territoriumrituelen. Zij pakt haar rugzak uit, en zet de aanwezige oppervlakken – kastjes, tafeltjes, vensterbanken – vol met spullen, zoals ze dat ook in de voorgaande hotels had gedaan.

Zijn aandacht gaat naar de omgeving. Direct achter de veranda staan doornige vetplanten en hoge oude bomen. Daar weer achter duikt een hellinkje omlaag, er stroomt een heldere beek. Dan een veld met hoog, geel gras; en vervolgens begint er, levensecht, oprijzend, het oerwoud.

Het woud. Onbedorven. Ruig. Onaangetast; daar ligt het dan. Ja, het bestaat dus nog! Zijn moeder zet een tweede stoel naast hem neer.

‘Ik begrijp dat jij dit wel leuk vindt allemaal,’ zegt ze, ‘maar ik ben nou eenmaal wat ouder dan jij.’

‘Dit is drie dollar per nacht, in plaats van drieënvijftig. Wacht nou maar af. Je zult zien dat het went.’

Ze pakt een schone zakdoek en snuit toeterend haar neus. Een jongen komt vragen of zij thee willen.

Terwijl ze de thee drinken ziet hij iets glijden door het gras.

‘Er loopt iets.’

‘Wat? Waar?’

‘Daar.’

Even zien ze een bruine rug en twee puntige oren, opverend boven de halmen.

‘Een soort hond... Een jakhals!’

Zijn moeder knikt slaperig.

Een paar minuten later gaat ze ‘even op bed liggen’. Ook zijn ogen vallen telkens dicht.

Ondanks het gesnurk van zijn moeder valt hij onmiddellijk in slaap. Het laatste wat hij hoort is de eentonige, metalige roep van een vogel.

18

De volgende ochtend, heel vroeg, wordt er op hun deur geklopt.

‘You come! Go in reserve!’ roept iemand.

Zijn moeder kijkt verstoord op.

‘One minute!’ roept Mark terug. ‘We come!’

‘We waren in Bovenkerk,’ mompelt zijn moeder.

‘We kunnen het reservaat in!’ zegt Mark. ‘Als je wilt blijven slapen, prima. Anders moet je nu opstaan.’

‘Ik ga wel mee,’ zegt zijn moeder korzelig.

Langzaam komt ze overeind. Het doet erg aan vroeger denken. Als hij wist dat ze gingen wandelen, langs de Poel of in het Amsterdamse Bos, stond hij al tijdenlang klaar naast de hond terwijl zijn ouders traag rondkeutelden, nog een afwasje deden, zochten naar een bepaalde muts of toch maar een paar andere schoenen gingen aantrekken. Het was tergend.

Dit is tergend. Zijn moeder die voor een spiegel frunnikt aan haar haar, die zich peinzend afvraagt of haar camera wel is opgeladen.

‘Kom nou mee!’

‘Ja ja. Ze wachten heus wel op ons, hoor.’

De lucht is nog kil, de hemel kleurt roze. Op de oprijlaan van de *White Tiger Lodge* staan enkele stoffige jeeps.

‘You come with me,’ zegt een jongen.

Hij is lang en mager, hij draagt een kakikleurig uniform, heeft een beginnend snorretje en geestige ogen.

Ze nemen plaats op de banken in de open laadbak. De

jongen scheurt onmiddellijk weg.

‘We come first at gate,’ legt hij uit, stevig gas gevend. ‘We are first in parc. Best chances!’

Mark knikt. Ze worden dooreengeschud. Stofwolken waaien op achter de laadbak.

‘Me Sant-Kumar,’ zegt de jongen, achteromkijkend.

‘Me Mark,’ roept Mark terug.

De jongen knikt en lacht breed.

De jeep neemt een bruggetje over de beek. Ze naderen de muur van het woud.

Ze stoppen voor een groot, groen hek van tralies. Ernaast staat een betonnen gebouwtje van twee verdiepingen hoog. Mark beklimt een trap, daar zit een man achter een venster. Mark betaalt voor de toegang, voor de jeep, de chauffeur, de camera van zijn moeder en van hemzelf; achthonderdvijftig roepie.

Even staat hij daarna te wachten naast de jeep. Eindelijk met verwachting; want nu gaat het allemaal gebeuren! Schuin boven het toegangshek hangt een bord waarop een tijger staat geschilderd.

You may not see me, but I'll certainly see you, staat er onder.

Een hele rij van jeeps heeft zich inmiddels verzameld bij de ingang. Een Indiase familie van elf mensen zit, opgepropt, in de laadbak van het voertuig achter hen. Indiërs die voor het eerst van hun leven een tijger hopen te zien. Uitgelaten pratend en lachend.

Een jongen schuift aan, naast Sant-Kumar. Ze wisselen enkele woorden. Het hek wordt door twee geüniformeerde mannen opengeschoven; en daarmee de toegang tot een oude droom.

19

Zie hen rijden, op de voet gevolgd door mij, uw welwillende verteller! Ze stuiven over een pad door het nevelige woud. Reuzenbomen werpen hun schaduwen over de grond. Lianen hangen van de takken omlaag. Gevlekte herten staan opgesteld in het dorre struikgewas. De jeep houdt in. Mark en zijn moeder maken foto's.

Soms doet het even denken aan een Nederlands bos op een zonnige dag; dan blijken er plotseling enorme verwrongen, houtachtige constructies te groeien, kronkelend als kolossale wurgslangen rondom scheefgegroeide stammen. En er lopen hier geen mensen.

De jeep stopt opnieuw, op een open plek. Sant-Kumar wijst omhoog. Half verscholen zit een grote bruine uil tussen de bladeren van een boom, omlaag starend met felle ogen.

Verder. Het landschap wordt afgewisseld met vlakten waar het gras meer dan een meter hoog reikt. Met heuvels op de achtergrond. De jeep stuurt tussen enkele dichte struiken door; ze kijken neer op een plas water, oranje als tomatensoep.

‘Tigers come here to drink.’

Aan de waterkant staat een ruig, bruin hert, zo groot als een paard. Door de soep stapt een zwarte ooievaar met een witte hals, en een paar kleinere, hoogbenige steltlopers. Uit het omringende gras komt, schokkerig, een mannetjespauw, slepend met zijn staart.

Sant-Kumar heeft de motor uitgezet. Nu horen ze alleen het repeterende, zoetelijke gekoer van duiven en het metalige

'klink-klink-klink' van die onbekende vogel.

Het is onvoorstelbaar dat hier werkelijk grote katten rondlopen. Op tv, bedenkt Mark, zie je ze constant verschijnen, van vlakbij. Maar dat is film. En dus vals. Het is een getruce wereld die een publiek wordt voorgehouden, ter vermaak. In die documentaires wordt er bovendien al na vijf minuten een of ander vluchtend dier gegrepen; waarna een bloederige vreesceene volgt. 'De oertijd duurt nog voort,' zeggen die films. 'Kijk maar! Dit is het bewijs. Jij, toekijker, jij mag dan op een kleine etage in Amsterdam wonen, jij mag dan niet veel anders zien dan de buurtkatten die op het dak van de supermarkt ruziën, maar ergens heerst nog de jungle. Ergens kan het nog!'

Mark gelooft het nog niet. Zeker, ze kijken hier naar een oranjekeurige poel omringd door bos, en, zeker, er staat een groot hert te lebben. Maar tijgers?

'What's that?' vraagt Marks moeder.

'Black-winged stilt,' antwoordt Sant-Kumar.

Marks moeder knikt niet begrijpend.

Iets in Marks binnenste dooft intussen langzaam uit. Hij heeft duizenden kilometers gereisd. Hij heeft een gruwelijke, riskante tocht ondergaan om hier te komen. Maar waarvoor...? Dat bord was pure kul.

20

Ze rijden over een zandweg, links en rechts een decor van lage, dorre bomen met zwarte stammen, afgewisseld met stengels hoog opgeschoten bamboe. En boven het gebrom van de jeep klinkt een gekuch.

Sant-Kumar stopt onmiddellijk.

De motor zwijgt. Sant-Kumar en zijn bijrijder zitten geconcentreerd te luisteren. Er komt nog een jeep aanrijden, met drie zwaarlijvige, erg witte westerlingen achterin. Ook die stopt. Dichterbij klinkt nu een meeuwachtig gekrijs.

‘Alarm call of spotted deer!’ fluistert Sant-Kumar. ‘He’s coming.’

Mark tuurt driftig om zich heen. Nu maakt zich toch een zekere spanning van hem meester. Wát komt daar precies aan?

Dan gaat alles heel snel; na enkele seconden verschijnt een schaduw, schuivend achter bossen bamboestengels op een lage heuvel. Mark maakt foto’s. Later, later zal hij wel kijken wat hij precies vastlegt.

Sant-Kumar start de motor. Zijn bijrijder haalt een walkietalkie tevoorschijn; en bijna onmiddellijk verschijnen er van meerdere kanten jeeps.

Als de tijger zich losmaakt uit de achtergrond van stammen, bladeren en lichtvlekken, als de schim verandert in een gestreepte kat, kalm wandelend over de vloer van het bos, staan er maar liefst tien jeeps op het pad. Een colonne. Een ronkend circus van auto’s.

Het schrikt hem niet af. Parallel aan het pad stapt het beest vastberaden voort. Enkele malen kijkt hij even in de richting van de auto's, verder trekt hij zich er niets van aan.

De jeeps verdringen zich. De passagiers zijn half of helemaal gaan staan, ze fotograferen en filmen, en houden zich intussen vast aan de stangen boven de open laadbakken. Met opspattende banden trekken de auto's op, halen elkaar in, snijden elkaar af, stoppen weer, en worden weer ingehaald; een pandemonium van grommende motoren, van opgewonden pratende mensen.

'Daar komt hij!' hoort Mark zijn moeder zeggen. 'Daar kómt hij!'

Enkele Indiase vrouwen slaken gilletjes. Schuddend, tot het uiterste gespannen, staat Mark te fotograferen.

Koudweg stapt de tijger verder. Hij is ongelooflijk mooi. Zijn strepen staan gepenseeld op zijn honingkleurige vacht, delicaat; ontstellend echt. Hij is zwaargebouwd, robuust. Langzaam nadert hij het pad.

Het autocircus vouwt zich uit, en schuift weer ineen, als een harmonica, staande toeristen vallen neer op hun zitplaats.

'Betu!' roept Sant-Kumar. 'This is Betu tiger! Is male! You are very, very lucky!'

Mark hoort het ook anderen gidsen zeggen. B2. Hij komt steeds dichterbij. Het is belachelijk. Het is absurd! Waarom vlucht hij niet?

Als de tijger nog maar zo'n vier meter verwijderd is van het pad, remt Sant-Kumar abrupt; hij heeft zich op de voorste plek van de optocht kunnen manoeuvreren. Alle jeeps achter hen stoppen, alle chauffeurs schakelen, als één man, hun motor uit. En in de plotseling ontstane, gewijde stilte steekt B2 de zandweg over, heel kalm. Zijn kop dichterbij de grond dan zijn schouders, verdwijnt hij in het struikgewas aan de andere kant.

21

Dit is genoeg, zou je zeggen! Hiermee is Marks oude wens alsnog verwezenlijkt; een gestreepte rug... was verschenen! *Een tijger liep hier door het bos.* Goed, het was anders dan hij zich had voorgesteld. Hij zit hier, om te beginnen, in een jeep; niet als leider van een kleine expeditie, maar als ordinaire eco-toerist. Omgeven door meerdere auto's, volgepakt met anderen.

Niettemin! Die tijger liep hier toch maar, zonder tralies, zonder hekken. Het beest was vrij. Waarschijnlijk gewend aan die ronkende toeschouwers, maar toch wild, levend in een oerwoud. En Mark heeft hem waargenomen naast zijn moeder; met wie hij zelfs een getuige heeft. Waarmee hij nu voor altijd kan blijven denken dat het allemaal nog kan.

Jazeker, de wereld schijnt, ondanks alle veranderingen, te kunnen blijven doorgaan! Zijn nogal armzalige jeugd lijkt *eindelijk* niet geheel voor niets te zijn geweest. Alle vernederingen die hij heeft ondergaan – de half verregende vakanties op Texel, het groeiende besef van de wijnvlek op zijn kaak, de burgerlijke, zingende wandelvereniging, de doodgelopen verkeringen, de mislukte studies en slecht betaalde banen –, het lijkt nu toch ergens toe te hebben geleid. Na zo lang te hebben gezweefd, lijkt hij werkelijk te zijn opgetild...

De naïeve dromen van de buitenstaander lijken vervuld; het visioen van hem die zich nooit met volle overgave ergens in had gestort, uit vrees, uit achterdocht, uit bekrompenheid.

Waardoor hij nooit werkelijk ergens bij was gaan horen. Waardoor de deuren gesloten voor hem waren gebleven – maar wat de tijger moest veranderen, wat dit schuldeloze dier moest omwentelen; dáár, had Mark ooit besloten, moest hij bijhoren, dit wezen zou hem, enkel door zijn ongelooflijke verschijning, meevoeren naar een warmere, grotere wereld, die sindsdien voor hem geopend zou zijn; *eindelijk* zou hij oprecht en met overgave kunnen *deelnemen*.

Alleen... we zijn er nog niet.

Ik heb het al een keer gehad over een traspgewijze afdaling (herinnert u zich nog?): de afdaling van Mark Blommesteijn. Laat mij dan nu vertellen wat er na deze verheffing, deze opstijgende luchtbel – waarin hij zich nu tijdelijk, *zeer* tijdelijk, bevindt –, nog gebeurt. Laat me vertellen van het uiteenspatten. Van zijn uiteindelijke val... want iets in hem zal er op deze dag definitief sterven.

Zie hoe de jeeps weer knarsend optrekken; in hun ijver namelijk, om al die betalende bezoekers ter wille te zijn, om ze voor hun roepies een werkelijk gedenkwaardige dag te bezorgen, schijnen de chauffeurs stuk voor stuk te hebben besloten om door te pakken. Een tijger is verschenen; maar in een typisch menselijke opwelling van inhaligheid heeft men collectief besloten dat het hiermee nog niet moet zijn afgelopen. Die chauffeurs kennen het bos; zij weten waar dat beest zich nu naartoe begeeft. En dus: *the show must go on!*

Als bij afspraak racen de jeeps achter elkaar aan, verwoed hotsend over boomwortels. Mark ziet verbaasd opverende herten staan tussen de bossen bamboe; ze zijn er al voorbij.

Voor hen uit schampt een van de jeeps een andere. Even klinkt een scheurend geschraap en de aangetikte jeep springt opzij als een geschrokken antiloop. De andere komt in een zoveelste gapende kuil terecht, duikt woest omlaag en daarna weer omhoog.

Maar de chauffeurs minderen geen vaart. Ze beginnen tegen elkaar te schelden. Andere chauffeurs roepen aanwijzingen. Maar de twee betrokkenen schijnen nu plotseling elkaars grootste rivalen te zijn geworden; ze geven nog méér gas. Voor de colonne uit stuiven ze weg.

Door de stofwolken is het moeilijk te zien. Ergens nemen ze een bocht, verbeteren bij elkaar in de buurt blijvend. Boven de motoren uit klinkt hun woedende getier.

En dan zijn er gierende remmen, en hier bovenuit een doffe klap – die Mark nooit meer van zich af zal kunnen schudden.

Er zijn kreten van toeristen...

En boven dit alles uit een snerpande, jankende snauw...

Als Mark en zijn moeder in de buurt komen, beginnen de stofwolken alweer op te lossen.

Heel plotseling zijn alle jeeps ter plekke. Motoren worden uitgeschakeld.

‘You stay here! Stay here!’ sist Sant-Kumar, terwijl hij uit de auto springt.

Maar om hen heen stapt iedereen zo haastig mogelijk uit. En dus Mark ook.

Er vormt zich een mompelende groep bij de voorste jeep. Mark beent erlangs. En ziet de tijger.

Hij is enorm. Hij is veel groter dan hij zojuist had geleken. Zwaar ademend ligt hij op zijn zij.

Zijn ogen zijn open. Er straalt een felle doodsangst uit.

Iedereen staat eromheen, op eerbiedige afstand. Alleen de betrokken chauffeur staat prevelend, met zijn handen tegen zijn gezicht, naast zijn jeep.

Nog eenmaal probeert de tijger overeind te komen, maaiend met zijn voorpoten. De toeschouwers stuiven ontzet naar achteren. Het gewonde dier kermt – een langgerekt, diep, klagend geluid.

Hij valt weer neer. Mark ziet bloed. Met een schok merkt hij op dat het zand helrood kleurt op de plaats waar het beest ligt. En nu valt hem ook de gedeukte voorkant op van de jeep. En ook op die deuk zit een druipende, donkere vlek...

Het amechtige hijgen wordt onregelmatiger en neemt langzaam af.

‘Let someone dó something!’ jammert een man. ‘Please! Can someone dó something?’

Niemand antwoordt. Bijna roerloos ligt de tijger nu naast de menigte. Marks hersens registreren het.

Totdat hij zijn ogen sluit. Niet om te bidden, maar om zich af te sluiten. Want bidden, gaat het door hem heen, heeft geen zin meer, niemand zal hem helpen. Beelden van de afgelopen dagen flitsen als een repeterende film door zijn hoofd – vooral ziet hij opnieuw de bijna witte, starende ogen van de sadhoe; de blik die hem vermaande.

Op het moment dat Mark zijn ogen weer opslaat, pakt een van de gidsen een tak, en port daarmee behoedzaam in de dichte, gestreepte vacht.

Mark draait zich om, machinaal sloft hij terug naar de jeep, daar gaat hij zitten, naast zijn moeder.

En daar moeten we hem achterlaten – hier mag hij nog even terugdenken aan die toren in Varanasi.

Toen, realiseert hij zich, in die panische, zich steeds herhalende seconden, moest hij op de een of andere manier een verkeerde afslag hebben genomen, om terecht te komen in een ander leven, dat zich van nu af aan doorlopend voor hem uitstrekt; als een vreemde, wollige droom van glijdende schijnwerpers over een dorre bodem van zand en stenen.

Wanneer zijn moeder hem een vraag stelt, is het alsof hij wordt gewekt. Onthutst kijkt hij haar aan – omdat hij niet goed kan bevatten hoe het komt dat ze hier zit, naast hem, met grote ogen starend, omgeven door een ongenaakbaar bos.

Colofon

De novelle *Oneindigheid* werd geschreven door A.N. Ryst in opdracht van de Marketingploeg en ter gelegenheid van de jaarwisseling 2023-2024 gezonden aan relaties van de Marketingploeg.

Oneindigheid is ook digitaal beschikbaar op de website van de Marketingploeg.

Het drukken werd verzorgd door Telstar Print, het binden door boekbinderij Rietveld.

De oplage bedraagt 100 genummerde en gesigneerde exemplaren.

Dit is nummer

ISBN 978-90-821543-5-1

9 789082 154351